

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 2 • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2005

«Τό πλοίο τῆς ἀνθρωπιᾶς»

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους Ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου της Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

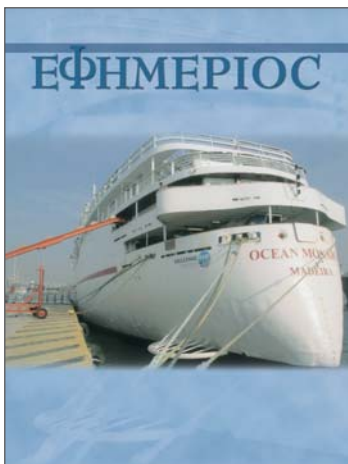
ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

ΣΥΝΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Ἱ. Μ. Χατζηφώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ
Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τό Δημογραφικό καί ἡ χώρα μαςσελ. 3

ΚΩΔΙΚΑΣ DA VINCI

Πρεσβ. Βασίλειος Α. Γεωργόπουλοςσελ. 4-5

Ἰδού ἐγὼ φέρω ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς

Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολάου . . .σελ. 6-7

Ὁ ἱερός Φώτιος

Ἐπισκόπου Φαναρίου Ἀγαθαγγέλουσελ. 8-9

Ἡ Κορωνίδα τῆς Δημιουργίας: Ὁ Ἄνθρωπος

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου . . .σελ. 10-12

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Τοῦ Ἀ. Μ. Σταυροπούλου, Καθ. Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶνσελ. 13-15

Παθητικοὶ θεατῆς

Τοῦ Πρωτ. Β. Θερμοῦσελ. 16

Ἐνταξὴ ἁγίων τῆς Κεφαλληνίας
στὴν Ἐκκλησία τῆς Σάμου

Τοῦ Πρωτ. Γεωργίου Ἀντζουλάτουσελ. 17-18

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Πρωτ. Θεοχάρη Καλπάκογλουσελ. 19-20

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβασελ. 21-22

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν . . .σελ. 25-28

Ἰδέες - Προτάσεις - Προτιμήσειςσελ. 29

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ

Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμουσελ. 30

Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπασελ. 31

ΕΞΟΦΥΛΛΟ:

Οἱ ἀναγνώστες μας διαβάζουν στὴν πρύμνη τοῦ πλοίου τοῦ ἐξοφύλλου «Ocean Monarch», οἱ πολῦπαθοι ὅμως κάτοικοι τῆς Σρι Λάνκα τὸ μεταφράζουν «Τὸ πλοῖο τῆς ἀνθρωπιᾶς», μὲ τὴν βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἐνδειξὴ «Hellenic Aid», Ἑλληνικὴ βοήθεια, δηλαδή. Εἶναι τὸ πλοῖο ποὺ μὲ ἐνέργειες τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀλληλεγγύης» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος φορτώθηκε μὲ 600 τόνους ἀνθρωπιστικὴ βοήθεια καὶ ἀναχώρησε στὶς 21.1.2005 γιὰ νὰ μείνει στὸ Τρινκομάλε ὡς τὸν Ἀπρίλιο. Τὸ στιγμιότυπο ἀπὸ τὴ φόρτωσή του στὸ λιμάνι τοῦ Πειραιῶς.

Τὸ Δημογραφικὸ καὶ ἡ χώρα μας

«Ἄν ἐξακολουθήσει ἡ ἔως καὶ σήμερα κατάσταση σὲ λίγα χρόνια θὰ εἶναι πλέον μὴ ἀναστρέψιμο τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ συρρικνώνεται μὲ αὐξανόμενο ρυθμὸ καὶ θὰ ἀποδεκατίζεται ὄχι ἀπὸ βαρβάρους κατακτητὲς, ἀλλὰ ἀπὸ εὐθύνη ἡμῶν τῶν ἰδίων». Αὐτὸ τόνισε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς παρισταμένους κατὰ τὴν Ἡμερίδα μὲ θέμα «Οἱ ἐπιπτώσεις τοῦ Δημογραφικοῦ προβλήματος στὴν Ἐθνικὴ Ἄμυνα, τὴν Παιδεία καὶ τὸ Ἀσφαλιστικὸ Σύστημα τῆς Χώρας», πού ὀργανώθηκε στὶς 15 Ἰανουαρίου ἀπὸ τὴν Πανελλήνια Ἑνωσὴ Θεολόγων.

Σὲ ἄλλο σημεῖο τῆς ὁμιλίας του ὁ Μακαριώτατος παρατήρησε ὅτι: «Τὸ δημογραφικὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ἀκραιφνῶς οικονομικὸ θέμα. Εἶναι κατὰ βάση πνευματικὸ, καρπὸς καὶ παράγωγο τοῦ πνεύματος τοῦ εὐδαιμονισμού πού κυριαρχεῖ στὴ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων καὶ εἶναι καὶ ἀποτέλεσμα τῆς εὐρείας διασπορᾶς ὑλιστικῶν καὶ ἀνεύθυνων ἀντιλήψεων γιὰ τὴ ζωὴ, τὴ γέννηση τῶν παιδιῶν, τὴν ἔκτρωση, τὴν ἀποφυγὴ ἀναλήψεως ὑποχρεώσεων, τὴν ἀναίρεση τοῦ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου».

Ἀντιμετωπίζοντας τὸ ἴδιο πρόβλημα ἀπὸ ἄλλη σκοπιὰ ὁ ὑψηλὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κ. Ε. Ι. Λαζαρίδης ἀρχίζει τὸ ἄρθρο του στὴν ἐφημερίδα Καθημερινὴ (8.1.2005) μὲ τὴν ἐπισήμανση ὅτι τὸ Δημογραφικὸ εἶναι τὸ σημαντικότερο πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ Ἑλλάδα καὶ πού μπορεῖ στὸ βάθος τοῦ χρόνου νὰ ἀποβεῖ μοιραῖο, δεδομένου ὅτι ἡ ἡλικιακὴ σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελεῖ κύριο στοιχεῖο πολιτικῆς γιὰ τὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξη καὶ τὸ ἰσοζύγιο πληθυσμοῦ. Παρατηρεῖ ἐπίσης ὅτι ὅλες οἱ ἐλληνικὲς κυβερνήσεις ἀναφέρονται στὸ θέμα αὐτὸ ἀλλὰ καμιά δὲν τὸ ἀντιμετωπίζει ριζικά.

Ὁ ἀρθρογράφος ἀφοῦ ἀναλύει τὶς ἀνάγκες τῆς οὐσιαστικῆς ἀρωγῆς τοῦ κράτους στὰ νέα ζευγάρια τόσο ἀπὸ οικονομικῆς ὅσο καὶ ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς καταλήγει μὲ τὰ ἐξῆς πού συνοψίζουν καὶ τὸ πρόβλημα καὶ τὶς προτεραιότητες πού πρέπει νὰ θέσει τὸ κράτος γιὰ τὴ σωστὴ καὶ οὐσιαστικὴ

ἀντιμετώπιση τοῦ πολυσήμαντου αὐτοῦ προβλήματος:

«Προσωπικὰ πιστεύω ὅτι καμιά δαπάνη τοῦ κράτους δὲν ἔχει καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχει προτεραιότητα ἀπὸ αὐτὴν τῆς δαπάνης δημιουργίας ἐνὸς ἄλλου συστήματος κοινωνικῆς πρόνοιας καὶ συνδρομῆς. Ἡ ἐποχὴ πού ζοῦμε εἶναι ἀληθινὴ καὶ συνδεδεμένη μὲ γεγονότα πού δὲν ἀμφισβητοῦνται γιὰ εἶναι πραγματικά.

Ἡ ὀργάνωση μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς καὶ ἡ ἀναθεώρηση τῆς ἤδη ἐφαρμοζόμενης κοινωνικῆς πολιτικῆς θὰ δώσει στὴν κοινωνία τὸ ἔναυσμα νὰ δράσει. Ὅπως ἔχουν τὰ πράγ-

Ὁ Μακαριώτατος, ὁ Σεβ. Ν. Σμύρνης, ὁ Ὑφ. κ. Καλός, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. ἀ. ἐπίσημοι κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἡμερίδας.

ματα σήμερα, ἡ κοινωνία ἀντιδρᾷ γιὰ τὸ δὲν μπορεῖ νὰ συμμετάσχει στὴ δημιουργία τῆς νέας οἰκογένειας».

Αὐτὸ πού εἶναι φανερὸ στὶς τοποθετήσεις τόσο τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καὶ προσώπων ἢ φορέων τῆς κοινωνίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὅτι ὅλοι ἀντιλαμβάνονται ὅτι χρειάζεται οὐσιαστικὴ ἀντιμετώπιση τῆς ἀποτελμάτωσης τῶν ἀναγκῶν τόσο τῶν νέων, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ μέλλον τῆς χώρας μας ὅσο καὶ τῶν ἡλικιωμένων, οἱ ὁποῖοι ἂν καὶ ἐργάστηκαν σκληρὰ στὴ ζωὴ τους, ζοῦν μὲ τὸ φᾶσμα τῶν στερήσεων καὶ τῆς ἐγκατάλειψης στὰ χρόνια πού φεύγουν ἀπὸ τὴν ἐνεργὸ δράση.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ DA VINCI*

(Έπιβεβλημένες έπισημάνσεις)

Πρεσβ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου (Μ.Τη)

Τò 2004 μεταφράστηκε και κυκλοφορήθηκε και στην πατρίδα μας τò έργο του Dan Brown «Κώδικας DA VINCI». Τò έν λόγω βιβλίο έχει μέχρι σήμερα πουληθεί παγκοσμίως σέ εκατομμύρια αντίτυπα και έχει μεταφραστεί σέ περισσότερες από 30 γλώσσες.

Η έκδοτική έπιτυχία έχει γίνει άφορμή για νά άποσιωπηθεί τò γεγονός, ότι τò έν λόγω βιβλίο άποτελεί μία κλασική νεοεποχίτικη σύνθεση, μιá άκόμα συγκεκαλυμμένη προσπάθεια μέ τò μανδύα του μυθιστορήματος, για νά παραμορφωθεί ή άληθινή και ιστορική εικόνα του προσώπου του Θεανθρώπου.

Παραβλέπεται τò γεγονός, ότι πλήθος άποκρυφιστικών, καββαλιστικών, ταοϊστικών, νεογνωστικών και νεοπαγανιστικών άντιλήψεων διαπλέκονται και έπαναλαμβάνονται στα πλαίσια τής άφηγηματικής διάρθρωσης και τής διαπλοκής προσώπων, γεγονότων και μυστικιστικών ομάδων. Έπιπλέον, στο κείμενο διατυπώνονται άπό τόν συγγραφέα κατά τρόπο άνιστόρητο, άντιεπι-

στημονικό και βλάσφημο, θέσεις που προσβάλλουν τò πρόσωπο του Κυρίου.

Η άναφορά του συγγραφέα στην άρχή του βιβλίου του, ότι τά γραφόμενα άποτελούν «φανταστικό δημιούργημα» είναι κατ' ουσίαν παραπλανητική, καθώς ό ίδιος σέ συνέντευξή του έχει παραδεχθεί, ότι τά ιστορικά στοιχεία που άναφέρει στο έργο του «Κώδικας DA VINCI» τά θεωρεί άκριβη. (Βλ. www.bordersstores.com. Πρβλ. και σελ. 11 βιβλίου).

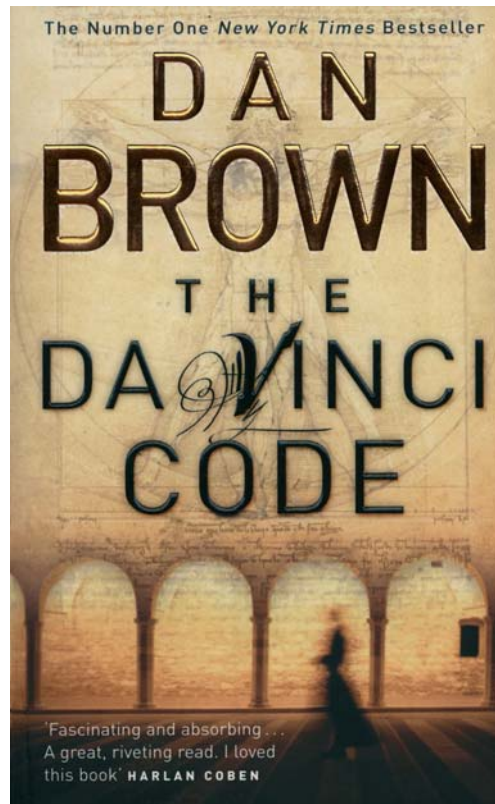
Μέσα στο βιβλίο, λοιπόν, του Ντάν Μπράουν (Dan Brown) ύπάρχουν:

Ι) Βλάσφημες, άντιεπιστημονικές και άνιστόρητες άπόψεις.

Άναφέρουμε ένδεικτικώς τά έξής:

- ότι ό Χριστός «θεωρούνταν άπό τους όπαδούς Του ένας θνητός προφήτης, ένας σπουδαίος και ισχυρός άνθρωπος φυσικά, αλλά άνθρωπος. Θνητός». (σελ. 318)

- ότι ή θεώρηση του Ίησου ως Θεου έγινε για πρώτη φορά «έπίσημα και ψηφίστηκε κατά τή διάρκεια τής Οικουμενικής Συνόδου τής Νίκαιας». Μάλι-

στα ήταν αποτέλεσμα «ἀμφίρροπης ψηφοφορίας» και μέρος του πολιτικού σχεδιασμού του Μεγ. Κωνσταντίνου, ο οποίος ήταν «ένας πολύ πονηρός και ικανός πολιτικός». (σελ. 318-316)

- ότι «ή Καινή Διαθήκη είναι ένα σύνολο από ψευδείς μαρτυρίες» και «ότι στηρίζεται σε μυθεύματα και κατασκευασμένα στοιχεία». (σελ. 460)

- ότι η σημερινή Καινή Διαθήκη είναι αυτή που δημιούργησε ο Μέγας Κωνσταντίνος καθώς «παρήγγειλε και χρηματοδότησε μια νέα Βίβλο», από την οποία αφαίρεσε δῆθεν τὰ ἀπόκρυφα και ὅτι τὰ τωρινὰ Εὐαγγέλια ἐμπλουτίστηκαν με στοιχεία «πὺ Τὸν παρουσίαζαν ὡς θεός». (σελ. 320).

- ότι η χριστιανική Ἐκκλησία ἀπέκρυψε, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε παντρευτεῖ τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνὴ και ὅτι ἀπέκτησε μαζὶ τῆς παιδιὰ. (σελ. 344-345)

- ὅτι στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος ἀσκούνταν στὰ χρόνια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης «τελετουργικὸ σέξ». (σελ. 418-419)

II) Ἐπιπλέον μέσα στὸ βιβλίο συναντᾶ κάποιος ἀναφορές:

- σὲ ἀποκρυφιστικὲς πρακτικὲς, ὅπως π.χ. τὶς κάρτες Ταρὸ (σελ. 130) και τὴν ἀριθμολογία (σελ. 68-69, 101, 132-133),

- στὴν Ταοϊστικὴ θεωρία περὶ Γιν και Γιανγκ (σελ. 59-410),

- κατὰ κόρον χρῆση νεοπαγανιστικῆς διδαχῆς και ὁρολογίας σχετικὰ με τὸ ἱερὸ θηλυκὸ (σελ. 411), τὴν μεγάλη θεὰ (σελ. 577), τὴ Γουϊκα πὺ εἶναι σύγχρονη μορφή νεοπαγανισμοῦ και ἀποκρυφισμοῦ (σελ. 40).

- Ἐπιπλέον τὸ ὄλο ἔργο συσχετίζεται με τὸ λεγόμενον «ἅγιο Δισκοπότηρο» ἕνα ἀποκρυφιστικοῦ χαρακτήρα μεσαιωνικὸ μύθευμα διαφόρων παραλλαγῶν, πὺ κάνει αἰσθητὴ τὴν παρουσία του σὲ ποικίλους

ἀποκρυφιστικὸς χώρους μέχρι σήμερα. Κατὰ τὸν Ντὰν Μπράουν (Dan Brown) ὁ πίνακας τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Ντὰ Βίντσι εἶναι μιὰ ἀπόδειξη πὺ κωδικοποιεῖ και φανερώνει τὴν ἀλήθεια και γιὰ τὸ λεγόμενον «ἅγιο δισκοπότηρο» τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τοῦ Ἰησοῦ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι κατὰ τὸν συγγραφέα τὸ «ἅγιο δισκοπότηρο» εἶναι ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ πὺ αἰσθητοποιεῖ τὸ ἀγνοημένο «ἱερὸ θηλυκὸ», τὸ ὁποῖο ταυτίζεται με τὴ «θεὰ μητέρα» στοιχεῖο ὑπαρκτὸ «σὲ πολλές θρησκείες» και πὺ ἡ χριστιανικὴ ἔκκλησία ἐπιμμελῶς και σκοπίμως ἀπέκρυψε. (σελ. 347-349)

Νομίζουμε, ὅτι ἐξ ὅσων ἐπισημάναμε, δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε, ὅτι τὰ ὅσα ἀναφέρει ἐν προκειμένῳ ὁ Ν. Μπράουν ἀποτελοῦν ἰδεοληπτικὲς φαντασιώσεις, βλάσφημο και βέβηλο λόγο με μυθιστορηματικὸ μανδύα, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ μιὰ ἀκόμα ἀέλπιδα προσπάθεια νεοεποχίτικων προδιαγραφῶν, γιὰ νὰ τσαλακωθεῖ ὁ ἀληθινὸς και ἱστορικὸς χαρακτήρας τοῦ Χριστοῦ.

Θὰ ὀλοκληρώσουμε τὴν ἀναφορὰ μας στὸ θέμα αὐτὸ ὑπευθυμίζοντας ἐν προκειμένῳ τὸν Παύλειο λόγο: «Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι και ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ και βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας και κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεία τοῦ κόσμου και οὐ κατὰ Χριστόν». (Κολ. 2, 6-8)

- DAN BROWN, THE DA VINCI CODE – A NOVEL, Doubleday, USA 2003, p. 454. (Οἱ παραπομπὲς στὸ ἔργο γίνονται στὴν Ἑλληνικὴ ἔκδοση).

Ἴδου ἐγὼ φέρω ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς

Στὴν ἐρειπωμένη Ἐκκλησία τῆς Παντοβασίλισσας Τριγλίας

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολάου

Τὴν ὥρα πού τελούσαμε τὴ Θεία Λειτουργία μέσα στὴ μισοερειπωμένη ἐκκλησία τῆς Παντοβασίλισσας τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Σταυροπηγιακῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Θεοστόκου στοῦ χωριὸ Τριγλία τῆς Βιθυνίας καθὼς ἐγὼ καὶ ἡ συνοδεία μου συνεπαρμένοι καὶ συγκινημένοι συμμετείχαμε στοῦ Ἀναστάσιμου Μυστήριου, ἔσκυψε ὁ Πατριάρχης καὶ μοῦ ψιθύρισε στοῦ αὐτί: «Περασμένα μεγαλεῖα καὶ διηγώντας τα νὰ μὴν κλαῖς» καὶ συμπλήρωσε: «Γιατὶ οἱ γενναῖοι δὲν κλαῖνε». Ἦταν μιὰ φράση πού ἀπεκάλυπτε τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς τοῦ γενναίου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος, συνεχιστῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων, δίδει τὴν προσωπικὴ του μάχη γιὰ τὴν διατήρηση τῆς μνήμης καὶ τῆς Ἑλληνορθοδόξου αὐτοσυνειδησίας τοῦ Γένους.

Τὸ διήμερο προσκύνημά μας στὴν Κωνσταντινούπολη (13 καὶ 14 Νοεμβρίου) μετὰ τὴν Ἁγία Σοφία καὶ τὰ ἄλλα ἱερά προσκυνήματα περιλάμβανε ἐπίσκεψή μας στὴν ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου στοῦ ἱστορικὸ Φανάρι, ὅπου συναντήσαμε τὸν πατέρα τοῦ Γένους καὶ χαρισματικὸ Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο. Ἐκεῖ, τὸ Σάββατο τὸ ἀπόγευμα τῆς 13ης Νοεμβρίου, ἡμέρα ἐορτῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, μᾶς ἐδέχθη ὁ διάδοχος τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου μετὰ περιστῆ ἀγάπη καὶ καταδεκτικότητα, μᾶς καλωσόρισε στὴν Πόλη καὶ μᾶς ἐνίσχυσε μετὰ τὰ πατερικὰ λόγια του. Ἐνημερωμένος γιὰ τὶς κινητοποιήσεις μας στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τοῦ φονικοῦ Πετάλου τοῦ Μαλιακοῦ μᾶς συνεχάρη γιὰ τὴν δυναμικὴ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας, ἐξέφρασε τὴν συμπαραστάση του καὶ εὐχήθηκε σύντομα νὰ γίνουν ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους τὰ ἀπαραίτητα ἔργα, ὥστε νὰ σταματήσουν οἱ ἀνθρωποθυσίες τῆς ἀσφάλτου.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πατριαρχικῆς συνοδείας καὶ τῶν Φθιωτῶν προσκυνητῶν ὁ Παναγιώτατος μᾶς ὁδήγησε

στὴν ἀπέναντι Ἀσιατικὴ ἀκτὴ στὰ ἱστορικὰ μέρη τῆς Βιθυνίας, ὅπου ἔλαβαν χώρα ἡ Πρῶτη καὶ ἡ Ἐβδόμη Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Νικαίας καὶ ὅπου ἐπρόκειτο νὰ τελέσει τὴν Θεία Λειτουργία στὴν ἐρειπωμένη ἐκκλησία τῆς Παναγίας στοῦ χωριὸ Τριγλία, γενέτειρας τοῦ ἁγίου Ἐθνομάρτυρος καὶ Ἱερομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, μετὰ τὴν παρουσία τοῦ Συλλόγου τῶν Τριγλιωτῶν Ραφήνας. Ἡ τρίωρη διαδρομὴ ἦταν ἀπολαυστικὴ καὶ μαγευτικὴ. Γιὰ κάθε χωριὸ εἶχε ὁ Παναγιώτατος κάτι σπουδαῖο νὰ πεῖ. Προύσα Κίος, Ἐλεγμὴ, Σιγὴ, Νίκαια, Νικομήδεια εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ μέρη τῆς περιοχῆς Βιθυνίας. Ὅπου ἀκόμα στέκουν ἐκκλησιᾶς ἐκεῖ σταματούσαμε, ἐψάλλαμε τὸ ἀπολυτίκιο τοῦ ἁγίου τοῦ Ναοῦ καὶ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ φεύγαμε μετὰ δάκρυα στὰ μάτια. Μέσα στὰ ἐρείπια ὑπῆρχαν κιονόκρανα μαρμάρινα, σαρκοφάγοι, ὑπέρθυρα, σοβάδες μετὰ λείψανα ἁγιογραφιῶν, μαρμάρινες ἐπιγραφές. Ἄλλοῦ ἔστεκαν οἱ τροῦλλοι, ἔτοιμοι πρὸς κατάρρευσιν, οἱ κόγχες τοῦ ἱεροῦ, οἱ κολῶνες τοῦ νάρθηκα. Ἔτσι βρήκαμε τὸν μεγαλοπρεπῆ Ναὸ τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου, τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἄλλους καθὼς προχωρούσαμε πρὸς τὸ πανέμορφο παραθαλάσσιο χωριὸ «Τριγλία». Ἐκεῖ μᾶς περίμεναν οἱ προσκυνηταί, οἱ Τριγλιῶτες τῆς Ραφήνας, ὁ Δήμαρχος, μερικοὶ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ καὶ πολλὰ παιδιά. Καθὼς ἀνηφορίζαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία ὅλοι χαιρετοῦσαν τὸν Πατριάρχη καὶ ἐξεδήλωναν τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν χαρὰ τους. Ὅταν φθάσαμε στὴν Παντοβασίλισσα σφίχτηκε ἡ καρδιά μας. Ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἐρείπια, τὸν τροῦλλο πού ἀκόμη στέκει, μερικὲς τοιχογραφίες, τὰ Βυζαντινὰ μαρμάρινα κιονόκρανα, τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ναοῦ, τὰ παράθυρα καὶ τὴν ὅλη δομὴ τοῦ κτίσματος ἀντιληφθήκαμε ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς σπουδαίου ἱστορικοῦ μνημείου, πού καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν κατὰ-

σταση καταρρεύσεως παρέχει εικόνα του μεγαλείου του. Ἡ μισή ὄροφή εἶχε πέσει. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μισή κρέμονταν κεραμίδια καὶ πέτρες. Κάτω χῶμα καὶ πέτρες. Στὸν νάρθηκα ἓνα δένδρο εἶχε φυτρώσει. Οἱ κόγχες τοῦ ἱεροῦ εἶχαν μαυρισμένα ὑπολείμματα τοιχογραφιῶν. Μόνο στὴ νότια πλευρὰ ὑπῆρχε ὀλόκληρη ἢ τοιχογραφία τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ποὺ ἐπὶ αἰῶνες ἀκοίμητα καὶ ἀδιάκοπα λές καὶ φρουρεῖ τὸ Μοναστήρι.

Ἡ Θεία Λειτουργία ἦταν πολὺ συγκινητική. Ἐψαλε ὁ Πατριάρχης μὲ τὴν ἴδια μεγαλοπρέπεια σὰν νὰ ἦταν στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ στὸ Φανάρι. Στὸ τέλος ἐτέλεσε Τρισάγιο γιὰ τὶς ψυχές τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Στὴν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε

στὴν προσπάθεια ποὺ καταβάλλει γιὰ νὰ ἀναστηθοῦν οἱ Ἐκκλησίες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐπήνεσε τοὺς Δημάρχους καὶ τοὺς κατοίκους ποὺ τὸν διευκολύνουν καὶ τὸν προσκαλοῦν ἐκεῖ ὅπου ἀκόμα διασῶζονται οἱ Ἑλ-

ληνικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Εἶδα πολλοὺς δακρυσμένους καὶ προβληματισμένους ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Πατριάρχη. Ἀσφαλῶς αὐτὴ ἢ ἐμπειρία γιὰ ὅλους μας ἦταν μοναδική. Συγκλονιστικὴ ὅμως ἦταν ἢ τελευταία φράση τοῦ Πατριάρχη. «Ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις». Μιὰ φράση μὲ μεγάλο νόημα ποὺ περιεῖχε γενναϊότητα, δύναμη, ἐλπίδα, ὑπομονή, πίστη. Κατὰ σύμπτωση τὴν ἴδια ὥρα ἀκουγόταν ἀπὸ τὸν μινιάρε τοῦ χωριοῦ ἢ φωνὴ τοῦ Μουεζίνι «Ἄλὰχ οὐάκμπα».

Ἡ πατριαρχικὴ περιοδεία στὰ ἱστορικὰ μνημεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βιθυνίας καὶ στὰ ἄλλα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ποὺ κατὰ και-

ροὺς ἐπισκέπτεται ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καὶ τελεῖ μέσα στοὺς μισογκρεμισμένους ναοὺς τὴ Θεία Λειτουργία καὶ ψάλλει τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», ὄντως μιὰ ἀναστάσιμη παρουσία, εἶναι μιὰ προδρομικὴ σάλπιγγα ποὺ ἀφυπνίζει συνειδήσεις, εἶναι μιὰ φωνὴ μὲ πολλοὺς ἀποδέκτες.

Θὰ μείνει γιὰ πάντα στὴ σκέψη μας ἢ Θεία Λειτουργία στὴν Παντοβασίλισσα τῆς Τριγλίας Βιθυνίας καὶ ἢ προφητικὴ φωνὴ τοῦ Πατριάρχου ποὺ μὲ στεναγμοὺς ἀλαλήτους διεσάλπισε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου μὲ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ: «Ἴδου ἐγὼ φέρω ἐφ' ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα καὶ δώσω πνεῦμα εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος».

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴ Θ. Λειτουργία στὴν Τρίγλια τῆς Βιθυνίας

Μετὰ τὴν διανομὴ τοῦ ἀντιδώρου ἐπισκεφθῆκαμε καὶ ἄλλους ναοὺς ποὺ εὐρίσκονται στὴν ἴδια κατάσταση καὶ τὸ Σχολεῖο ποὺ ἵδρυσε ὁ ἅγιος Σμύρνης Χρυσόστομος. Περπατήσαμε στὰ δρομάκια τοῦ χωριοῦ μὲ τὰ

ῥαῖα ἑλληνικὰ σπίτια. Οἱ κάτοικοι χαιρετοῦσαν τὸν Πατριάρχη καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ μὲ χαρὰ ἔπαιρναν τὸ φιλοδώρημα ποὺ τοὺς ἔδινε. Ὑστερα ἀπὸ 80 χρόνια τὸ χωριὸ πάλι ξαναζοῦσε, ἔστω γιὰ λίγο, στὸ ἴδιο κλίμα τῆς συναδελφώσεως. Πρωτεργάτης καὶ ὑφαντουργὸς τῆς ἀγάπης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ἄξιος ἐκπρόσωπος τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Νὰ πῶς ἢ Ἐκκλησία μας ἀνασταίνει μνημεις καὶ συνειδήσεις. Μὲ τὴν ὀδοιπορικὴ ράβδο τοῦ ἀκούραστου χαρισματικοῦ, ἱεραποστολικοῦ, σεμνοῦ καὶ ταπεινοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου.

‘Ο ιερὸς Φῶτιος

Τοῦ Ἐπισκόπου Φαναρίου Ἀγαθαγγέλου

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὸν ἐφετεινὸ ἐορτασμὸ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης

‘Ο Μέγας Φῶτιος ἐγεννήθηκε περὶ τὸ 810 μ.Χ. στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ εὐσεβῆ καὶ ἐπιφανῆ οἰκογένεια ποὺ ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν τιμὴ καὶ προσκύνηση τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Οἱ γονεῖς του ὀνομάζονταν Σέργιος καὶ Εἰρήνη καὶ καταδιώχθηκαν ἐπὶ τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορος Θεοφίλου (829-842 μ.Χ.). ‘Ο Ἅγιος Σέργιος, τοῦ ὁποῖου τὴ μνήμη τιμᾶ ἡ Ἐκκλησία στὶς 13 Μαΐου, ἦταν ἀδελφὸς τοῦ Πατριάρχου Ταρασίου (784-806 μ.Χ.) καὶ περιτομπεύθηκε δέσμιος ἀπὸ τὸ λαϊμὸ ἀνὰ τὶς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐστερήθηκε τὴν περιουσία του καὶ ἐξορίσθηκε μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν παιδιῶν του σὲ τόπο ἀνυδρο, ὅπου ἀπὸ τὶς ταιλαιπωρίες ἀπέθανε ὡς Ὁμολογητῆς.

‘Ο ἱερὸς Φῶτιος διέπρεψε πρῶτα στὰ ἀνώτατα πολιτικὰ ἀξιώματα. Ὄταν με ἐντολὴ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπομακρύνθηκε βιαίως ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸ θρόνο ὁ Πατριάρχης Ἰγνατίος, ἀνήλθε σὲ αὐτόν, τὸ ἔτος 858 μ.Χ., ὁ ἱερὸς Φῶτιος, ὁ ὁποῖος διακρινόταν γιὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου του καὶ τὴν τεράστια μὀρφωσή του. Ἡ χειροτονία του εἰς Ἐπίσκοπον ἐγένε τὴν

ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 858 μ.Χ.

‘Ο ἱερὸς Φῶτιος με συνοδικὰ γράμματα ἀνακοίνωσε, κατὰ τὰ καθιερωμένα, τὰ τῆς ἐκλογῆς του στοὺς Πατριάρχες τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐτόνισε τὴν ἀποκατάσταση τῆς εἰρήνης στὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄλλὰ πρὶν ἀκόμη προλάβει νὰ τὴν παγιώσει ἐπῆλθε ρήξη μετὰ τῶν ἀκράιων πολιτικῶν καὶ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, τῶν «Ἰγνατιανῶν». Οἱ «Ἰγνατιανοί» συγκεντρώθηκαν στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ἀφόρισαν τὸν ἱερὸ Φῶτιο καὶ ἀνακήρυξαν Πατριάρχη τὸν Ἰγνάτιο. ‘Ο Φῶτιος συγκάλεσε Σύνοδο στὸ ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος. Ἡ Σύνοδος κατεδίκασε ὡς ἀντικανονικὲς τὶς ἐνέργειες τῶν «Ἰγνατιανῶν» καὶ ἐτόνισε ὅτι ὁ Ἰγνάτιος, ἀφοῦ παραιτήθηκε ἀπὸ τὸ θρόνο, δὲν ἦταν πλέον Πατριάρχης, ἐὰν δὲ διεκδικοῦσε τὴν ἐπιστροφὴ του στὸν πατριαρχικὸ θρόνο, τότε αὐτόματα θὰ ὑφίστατο τὴν ποινὴ τῆς καθαιρέσεως καὶ τοῦ ἀφορισμοῦ.

‘Ο μεγάλος αὐτὸς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἱερούργησε, ὡς ἄλλος ἀπόστολος Παῦλος, τὸ

Εὐαγγέλιο. Ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν ἀναζωπύρωση τῆς ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως, πὺ περιφρουρεῖ τὴν πνευματικὴ ἀνεξαρτησία καὶ αὐτονομία τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἀπὸ εἰσαγωγῆς ἐθιμῶν ξένων πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασία τους, μὲ σκοπὸ τὴν ἀλλοίωση τῆς ταυτότητος καὶ τῆς πνευματικῆς τους ζωῆς. Διότι ἐγνώριζε, ὅτι ὁ μέγιστος ἐχθρὸς ἐνὸς λαοῦ εἶναι ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτοσυνειδήσεως του, ἡ φθορὰ τῆς πολιτισμικῆς του ἰδιοπροσωπίας καὶ ἡ ἀλλοίωση τοῦ ἤθους του. Ὁ ἱερὸς Φῶτιος ἐγνώριζε τὴν ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ἀφοῦ ἀναφέρεται πολλὰς φορὰς στὸ ἔργο αὐτό, καὶ μάλιστα ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ αὐτὴ στὸ θέμα τῆς χρήσεως τῶν ἐπιτοπίων γλωσσῶν καὶ τῶν μοναχῶν ὡς ἱεραποστόλων. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐκχριστιανίσθηκε τὸ ἔθνος τῶν Βουλγάρων, τὸ ὁποῖο ἐμυσταγωγῆσε πρὸς τὴν ἀμώμητη πίστη τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἀναγέννησε μὲ τὸ λουτρό τοῦ θείου Βαπτίσματος.

Τὸ θεολογικὸ του ἔργο ἐδικαίωσε τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας, ἐβεβαίωσε τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ἐνέπνεε τὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση γιὰ τὴν συνεχῆ ἐργήγορση τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση διέκρινε στὸ πρόσωπό του τὸν ὑπέρμαχο τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τὸν ἐκφραστὴ τοῦ αὐθεντικοῦ φρονήματος τῆς Ἐκκλησίας. Σὲ οἰοδήποτε στάδιο τοῦ βίου καὶ ἂν παρακολουθήσουμε τὸν ἱερὸ Φῶτιο, εἴτε στὴ Βιβλιοθήκη, ἐπιδιδόμενο σὲ μελέτες, εἴτε ὡς καθηγητὴ τῆς φιλοσοφίας στὸ πρῶτο Πανεπιστήμιο τῆς Μεσαιωνικῆς Εὐρώπης, τῆς Μαγναύρας, σὲ μιὰ ἐποχὴ πὺ ἡ Δύση ἦταν ἀκόμη βυθισμένη στὸ τέλμα τῶν σκοτεινῶν αἰώνων, εἴτε κοσμοῦντα τὸν ἀγίατο πατριαρχικὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας, εἴτε ἐξασκούμενο στὴν ἐλεημοσύνη καὶ τὴ φιλανθρωπία, εἴτε ὑφιστάμενο τὴν παραγνώριση τῶν ἀνθρώπων καὶ τὶς σκληρὰς στερήσεις δύο ἐξοριῶν, παντοῦ ἀναγνωρίζομε τὸ μαχόμενο ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδόξου πίστεως, τῆς «ἀποστολικῆς τε καὶ πατρικῆς παραδόσεως» καὶ «τῆς προγονικῆς εὐσεβείας», ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς πατερικῆς διδασκαλίας αὐτοῦ. Γι' αὐτὸ οὐδέποτε ὁ Ἅγιος ἀνέχθηκε ὁποιαδήποτε παρασιώπηση ἢ παραφθορὰ τῆς ἀλήθειας.

Ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς ἀντέκρουσε ὄχι μόνο τοὺς εἰκονομάχους ἀλλὰ καὶ τὶς παπικὲς ἀξιώ-

σεις καὶ τὸ γερμανο-φραγκικὸ δόγμα τοῦ filioque, τὸ ὁποῖο διασαλεύει τὴν κοινωμία τῶν ἁγιο-πνευματικῶν προϋποθέσεων καὶ ἐνεργειῶν καὶ δὲν ἔχει θέση μέσα στὴν κοινωμία τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητος τῶν ἀδελφῶν.

Ἡ δολοφονία τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ' στίς 24 Σεπτεμβρίου 867 μ.Χ. ἀπὸ τὸν Βασίλειο Α' τὸν Μακεδόνα, συνοδεύθηκε καὶ μὲ κρίση στὴν Ἐκκλησία. Ὁ νέος αὐτοκράτορας ἐτάχθηκε ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ρώμης καὶ ἀναζήτησε ἐρείσματα στοὺς «Ἰγνατιανούς». Ὁ ἱερὸς Φῶτιος ὑπῆρξε τὸ θῦμα αὐτῆς τῆς νέας πολιτικῆς σκοπιμότητος τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκθρόνισε καὶ ἀποκατέστησε στὸ θρόνο τὸν Πατριάρχη Ἰγνάτιο, στίς 23 Νοεμβρίου 867 μ.Χ. Ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 869 μ.Χ., πὺ συνῆλθε στὴν Κωνσταντινούπολη, στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀναθεμάτισε τὸν Ἅγιο Φῶτιο, ὅσοι δὲ Ἐπίσκοποι ἐχειροτονήθηκαν ἀπὸ αὐτὸν ἢ παρέμεναν πιστοὶ σὲ αὐτὸν καθαιρέθηκαν καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς ἢ λαϊκοὺς παρέμεναν ὁπαδοὶ του ἀφορίσθηκαν. Ὁ ἱερὸς Φῶτιος καθ' ὅλη τὴ διαδικασία καὶ παρὰ τὴν προκλητικὴ στάση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πάπα ἐτήρησε σιγὴ, τοὺς ὑπέδειξε νὰ μετανοήσουν καὶ ἀρνήθηκε νὰ δεχθεῖ τὴν ἀντικανονικὴ ποινὴ. Στὴ συνέχεια ἐξορίσθηκε καὶ ὑποβλήθηκε σὲ ποικίλες καὶ πολλαπλὰς στερήσεις καὶ κακουχίας. Ἐπακολούθησε βέβαια ἡ συμφιλίωση τῶν δύο Πατριαρχῶν, Φωτίου καὶ Ἰγνατίου, ἀλλὰ ὁ θάνατος τοῦ Ἰγνατίου στίς 23 Ὀκτωβρίου τοῦ 877 μ.Χ. ἐπέτρεψε τὴν ἀποκατάσταση τοῦ πρώτου στὸν πατριαρχικὸ θρόνο ὡς το 886 μ.Χ. κατὰ τὸ ὁποῖο ἐξαναγκάσθηκε σὲ παραίτηση ἀπὸ τὸ διαδεχθέντα τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειο δευτερότοκο υἱὸ τοῦ Λέοντα ΣΤ' τὸν Σοφὸ.

Ὁ Ἅγιος Φῶτιος ἐκοιμήθηκε ὁσίως τὸ ἔτος 891 μ.Χ. ὄντας ἐξόριστος στὴν ἱερὰ μονὴ τῶν Ἀρμεριανῶν. Τὸ ἱερὸ καὶ πάντιμο σκήνωμά του ἐναποτέθηκε στὴ λεγόμενη μονὴ τῆς Ἐρημίας ἢ Ἡρεμίας πὺ ἦταν κοντὰ στὴ Χαλκηδόνα. Παλαιότερα ἢ σὺναξὴ του ἐτελεῖτο στὸ Προφητεῖο, δηλαδὴ στὸ ναὸ τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, πὺ βρισκόταν στὴ μονὴ τῆς Ἐρημίας, ἐνῶ τώρα τελεῖται στὴν ἱερὰ πατριαρχικὴ μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴ νῆσο Χάλκη.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ἡ Κορωνίδα τῆς Δημιουργίας: Ὁ Ἄνθρωπος

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

«Ὅρατῶν τε πάντων...»

α) Ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου κατ' εἰκόνα Θεοῦ

Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν κόσμον σὲ ἕξι μέρες. Αὐτὸ μᾶς λέει ἡ Γραφή. Καὶ τὸν ἔπλασε μὲ τὸν δημιουργικὸ του λόγο. «Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν». Ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε τελευταῖος, καὶ ὄχι μὲ τὸν λόγο, ἀλλὰ μὲ τὴ δημιουργικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Στὴν περίπτωση τοῦ ἀνθρώπου ὁ Θεὸς καταπιάνεται ὁ ἴδιος καὶ τὸν δημιουργεῖ, δὲν περιορίζεται μόνο νὰ διατάξει, ὅπως ἔγινε μὲ ὅλη τὴν πλάση. Αὐτὸ δείχνει μιὰ ξεχωριστὴ ιδιαιτερότητα τοῦ Θεοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια ὁ Θεός, σύμφωνα μὲ τὴν Ἀγ. Γραφή, πὺ εἶναι ἡ ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια, δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα» του. Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ συνέπεια, δὲν εἶναι ἓνα ἀπλό, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα κτίσμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι κάτι τὸ ξεχωριστό, εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὴ γῆ, κάτι δηλ. σὰν ὑποκατάστατο τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμον.

Ἡ βιβλικὴ διήγηση εἶναι ἀπλή καὶ λιτή. «Ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν». (Γεν. β' 7). Τὸ χῶμα τῆς γῆς γίνεται τὸ ὑλικὸ γιὰ τὴν πλάση τοῦ ἀνθρώπου, γι' αὐτὸ καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὀνομάσθηκε Ἀδὰμ πὺ σημαίνει χοϊκός. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὑλικὸ στοιχεῖο πὺ

συνθέτει τὸν ἄνθρωπο, τὴν ἀνθρώπινη φύση του. Ἀλλὰ στὴ συνέχεια ὁ ὑλικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος δέχεται τὸ φύσημα τῆς πνοῆς τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπό του. Ὁ Χρ. Γιανναρᾶς τονίζει: «Τὸ νὰ φυσήξεις στὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἦταν γιὰ τοὺς Ἑβραῖους πάντοτε (καὶ τοὺς Σημίτες γενικότερα) μιὰ πράξη μὲ βαθύτατο συμβολισμό: Σήμαινε ὅτι μεταδίνεις στὸν ἄλλο τὴν πνοή σου, κάτι πολὺ ἐσωτερικὰ δικό σου, τὴν ἴδια τὴν αὐτοσυνείδηση ἢ τὸ πνεῦμα σου» (Χρ. Γιανναρᾶ: Ἀλφαβητάρι τῆς πίστεως σ. 87). Φυσώντας, λοιπόν, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο τοῦ ἔδωσε κάποια γνωρίσματά του, κάποιες ιδιότητές του. Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ψυχὴ ζῶσα, δηλ. εἰκόνα τέλεια τοῦ Θεοῦ, φέροντας σὲ μικρογραφία θεϊκὲς ιδιότητες καὶ θεϊκὰ δῶρα. Ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ λέγεται ψυχὴ. Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα ὑλικὸ καὶ ψυχὴ ἄυλη. Ἄν δὲν ὑπῆρχε ψυχὴ στὸν ἄνθρωπο τότε μόνο τὸ σῶμα του θὰ ἦταν ἓνας βόλος ὕλης, πλασμένος σὲ μιὰ μορφὴ ἀκίνητη καὶ ἀδρανῆ. Θὰ ἔμοιαζε μὲ ἓνα ἄγαλμα ἄψυχο καὶ ἀκίνητο. Τώρα ὅμως ἡ ψυχὴ του τοῦ δίδει δύναμη, κίνηση, ζωὴ, ἐνέργεια, δράση, συνείδηση, σκέψη, σοφία, λογικὴ. Τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ιδιότητες εἶναι ὅλα αὐτά.

β) Τί εἶναι ἡ ψυχὴ

Εἶναι ὡστόσο ἀπαραίτητο νὰ διευκρινίσουμε τί σημαίνει ὁ ὅρος ψυχὴ. Στὴν Π. Διαθήκη ψυχὴ σημαίνει ζωὴ. Σημαίνει τὸν

τρόπο με τον οποίο έκδηλώνεται ή ζωή στον άνθρωπο. Κατά τον Πλάτωνα ψυχή είναι ένα απροσδιόριστο συστατικό του ανθρώπου. Στην Κ. Διαθήκη ψυχή είναι ή φανέρωση, μαζί με το σώμα, της εικόνας του Θεού. Οί πατέρες περιγράφουν τον άνθρωπο ως διμερές ὄν που ἀποτελεῖται ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχή. «*Ἡ σὰρξ ἀπὸ τῆς γῆς, ἡ ψυχή οὐρανία*» θὰ πεῖ χαρακτηριστικὰ ὁ Μ. Βασίλειος. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος μετέχει τρόπον τινὰ καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Θὰ τὸ τονίσει πολὺ χαρακτηριστικὰ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὀνομάζοντας τὸν ἄνθρωπον: «*μικρὸν καὶ μέγαν, ταπεινὸν καὶ ὑψηλόν, θνητὸν καὶ ἀθάνατον, ἐπίγειον καὶ οὐράνιον*». Ἡ συμμετοχή τοῦ ἀνθρώπου στὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ ἐξεικονίζεται μετὴν ψυχή. Γι' αὐτὸ οἱ πατέρες διδάσκουν πὼς ἡ ψυχή ἔχει δύο βασικὲς ιδιότητες, πὺ εἶναι ἀπέικασμα καὶ ἀπαύγασμα τοῦ Θεοῦ. Αὐτὲς εἶναι: τὸ λογικὸν καὶ τὸ αὐτεξούσιον.

γ) Τὸ λογικὸν καὶ τὸ αὐτεξούσιον στον ἄνθρωπο

Μόνον ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δημιουργήματα διαθέτει τὰ δύο αὐτὰ ιδιώματα, τὸ λογικὸ δηλ. τὴν ἰκανότητα νὰ σκέπτεται καὶ τὸ αὐτεξούσιο δηλ. τὴν δυνατότητα νὰ ἀποφασίζει ἐλεύθερα. Αὐτὰ τὰ δύο εἶναι τρόποι τῆς θείας ὑπάρξεως, γι' αὐτὸ μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς μετὰ αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος μετέχει στὸν τρόπο ὑπαρξῆς τοῦ Θεοῦ. Τὸ βασικὸ γνῶρισμα τοῦ ἀνθρώπου ὡς εικόνας τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ πρόσωπο, γιατί καὶ ὁ Θεὸς εἶναι κυρίως πρόσωπο. Πρόσωπο σημαίνει κάποιον πὺ ὑπάρχει ἐνεργὰ καὶ αὐτεξούσια, ἐπειδὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ κανένα καὶ ἀπὸ τίποτε. Αὐτὸ εἶναι ὁ Θεός. Καὶ αὐτὸ τὸ πρόσφερε καὶ στὸ δημιουργημά του, τὸν ἄνθρωπο, κάνοντάς τον ἔτσι εικόνα του. Γι' αὐτὸ ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι μιὰ προσωπικὴ ὑπαρξή, πὺ δὲν εἶναι προωρι-

Ὁ Χριστὸς κρατεῖ τὴν ψυχή τῆς Θεοτόκου πὺ εἰκονίζεται ὡς βρέφος στὴν παράσταση τῆς Κοιμήσεως στὸ Καθολικὸ τῆς Μ. Παντοκράτορος στὸ Ἅγιον Ὄρος

σμένη νὰ ζεῖ ἀτομικά, ἀλλὰ κοινωνικά δηλ. ἐκκλησιαστικά. Ὁ Θεὸς μας εἶναι τριαδικὸς δηλ. κοινωνικός, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπὸ τὸ Θεὸ τὸ ἴδιο αὐτὸ γνῶρισμα. Ὁ τριαδικὸς τρόπος τῆς ὑπαρξῆς ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ ἐπεκτείνεται στὸν ἄνθρωπο.

δ) Σῶμα ἢ ψυχή

Εἴπαμε παραπάνω ὅτι ὁ ἄνθρωπος μετέχει καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ζεῖ δηλ. καὶ κινεῖται σὲ δύο ἐπίπεδα, στὸ πρῶτο, τὸ νοητικὸ, μετὰ τοὺς ἀγγέλους, καὶ στὸ δεῦτερο τὸ φυσικὸ μετὰ τὴν ὀργανικὴ καὶ ἀνόργανη φύση. Ἐτσι μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς, ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτή, ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει τῶν

ἀγγέλων, συγκεντρώνει στὸν ἑαυτό του ὅλη τὴ δημιουργία, καὶ μπορεῖ νὰ μεσολαβεῖ ὡς μεσάζοντας ἐναρμονίζοντας τὸ νοητικὸ καὶ τὸ ὑλικὸ σύμπαν. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν εἶναι ἐπιτρεπτό νὰ χωρίζουμε σὲ σχέση ἀντιπαλότητας τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ. Καὶ τὰ δύο μαζί εἶναι προωρισμένα νὰ σωθοῦν ἢ νὰ πορευθοῦν πρὸς τὴν ἀπώλεια. Ἡ σχέση ἀνάμεσα σὲ σῶμα καὶ ψυχὴ εἶναι συνθετική, συνεργατική καὶ κοινωνική. Τὸ σῶμα εἶναι, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ ἀγιορείτης, τὸ ἀνάκτορο καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ βασιλιάς. Ὁ βασιλιάς βέβαια εἶναι ἐκεῖνος πὺ δίνει ἀξία στὸ ἀνάκτορον, ὅταν τὸ κατοικεῖ. Ἄλλὰ καὶ χωρὶς ἀνάκτορο κανεὶς βασιλιάς δὲν μπορεῖ νὰ διοικήσει. Μπορεῖ, λοιπόν, νὰ ὑπάρχει μιὰ ἀξιολογικὴ διαφοροποίηση ἀνάμεσα στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ, ἢ ψυχὴ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὸ σῶμα, ἀλλὰ ὁ Θεὸς θέλησε καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα πὺ συνθέτουν τὴν ἐνότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ εἶναι στενὰ συνδεδεμένα καὶ νὰ συνεργάζονται ἄρμονικά. Αὐτὴν ὅμως τὴ συνεργασία καὶ ἄρμονία διέλυσε ἡ ἁμαρτία. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ κατάλυση τῆς ἐνότητας στὸν ἄνθρωπο, εἶναι ἡ ἀναίρεση τοῦ κατ' εἰκόνα. Γι' αὐτὸ οἱ πατέρες μιλοῦν γιὰ «ἀμαύρωση» τῆς εἰκόνας μετὰ τὴν ἁμαρτία καὶ γιὰ «στρέβλωση» τῶν σχέσεων σώματος-ψυχῆς πὺ φθάνει μέχρι τοῦ σημείου ἰσχυρῆς ἀντιπαλότητας, ὅταν ἡ σάρκα ἐπιθυμῆ τὰ χαμηλά, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τὰ ὑψηλά, καὶ ὅταν «ἕτερος νόμος» κάνει τὴν ἐμφάνισή του στὸ ἐσωτερικὸ μας, ἀντιστρατευόμενος τὸ νόμο τῆς ψυχῆς μας. Ἡ κατάσταση αὐτὴ δὲν εἶναι φυσική. Ὅπως καὶ ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα μὲ τὸ θάνατο δὲν εἶναι φυσικός. Εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει νὰ πεθάνει, θέλει νὰ ζήσει. Δέχεται τὸ θάνατο ὡς ἀναγκαῖο κακό. Σῶμα καὶ

ψυχὴ στὸν ἄνθρωπο εἶναι ἐνέργειες τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἀποκαλύπτουν αὐτὸ πὺ εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸ πὺ εἶναι ὁ ἄνθρωπος, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε κοινὴ προέλευση, εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ἓνα πρόσωπο στὸ ἄλλο. Δὲν ὑπάρχουν πούθενὰ δύο ἄνθρωποι ἐντελῶς ὅμοιοι στὸν κόσμον ὅλο. Κι ἂν ἀκόμη δὲν διαφέρουν οὔτε στὰ δαχτυλικά τους ἀποτυπώματα, θὰ διαφέρουν στὴν ἰδιοσυστασία τῆς ψυχῆς. Νὰ γιατί λέμε πὺς κάθε ἄνθρωπος εἶναι πρόσωπο ἀνεπανάληπτο. Ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τὸν ἐκφράζουν, δὲν ταυτίζονται μαζί του. Ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεὸ εἶναι ἐκείνη πὺ συνιστᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο. Καὶ αὐτὴ ἡ σχέση δὲν γερνᾷ, δὲν πεθαίνει φυσιολογικά, παρὰ μόνο ἂν τὸ θελήσει ὁ ἄνθρωπος.

ε) Τί σημαίνει τὸ «καθ' ὁμοίωσιν»

Ἄν ὅλα τὰ προηγούμενα ἀναφέρονται στὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τί σημαίνει ἄραγε τὸ «καθ' ὁμοίωσιν»; Αὐτὸ σημαίνει τὴ συνειδητοποίηση ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς δυνατότητάς του νὰ ζήσει μέσα στὸ Θεό. Ἡ ἀρχὴ τῆς προσωπικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ταυτότητος καὶ ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιαχείρισης εἶναι ἐκείνη πὺ διαφοροποιεῖ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔμβιο ὄν καὶ τὸν καθιστᾷ κορωνίδα τῆς δημιουργίας. Αὐτὴ ἡ ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία εἶναι ἡ πιὸ τιμητικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἄλλοι τὸν θέλουν ἀπόγονο τοῦ πιθήκου, ἄλλοι ἐξάρτημα τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς, ἐργαλεῖο πὺ παράγει, καὶ ἄλλοι ὑλικὸ ὄγκο μὲ περιορισμένο ὀρίζοντα. Ὁ Χριστιανισμὸς τὸν θέλει εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μικρὸ θεό, «Θεὸν κεκελευσμένον» προωρισμένο γιὰ τὴν αἰωνιότητα, ἀθάνατο καὶ αἰώνιο. Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ μας.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ*

Του Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μία κριτική παρατήρηση

Ἔχει σημασία τὸ πῶς βιώνουν οἱ Χριστιανοὶ τὴν Κυριακὴ καὶ τί ἀφήνεται νὰ διαφανεῖ στοὺς ἄλλους ἀπ' αὐτὸ πὺν ζοῦν ἢ δὲν ζοῦν οἱ ἴδιοι. Ἄν γιὰ τοὺς περισσότερους ἀπὸ ἐμᾶς οἱ Κυριακὲς ἔχουν γίνεῖ ἀσημαντες, δὲν σημαίνουν τίποτε, δὲν ἔχουν νόημα, πῶς ν' ἀποτελέσουν μιὰ πρόκληση καὶ πρόσκληση γιὰ τοὺς ἄλλους νὰ ζήσουν τὸ κάτι ἄλλο πὺν δὲν τὸ ζοῦμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι;

Πῶς βιώνω, λοιπόν, τὴν Κυριακὴ μου; Σὰν λαχτάρα, νὰ βρεθῶ, ὅπου καὶ νὰ βρισκομαι, σὲ μιὰ σύναξη ἀδελφῶν μὲ τὸν Χριστὸ ἐν μέσῳ ἡμῶν γιὰ νὰ πιστοποιῶ τὴν ἀδελφότητα ἐν τῇ γενέσει τῆς; Αὐτὸ τὸ γεγονός, ὅμως, πὺν φανερώνει αὐτὴ τὴν νέα πραγματικότητα, φωτίζει τὴ θολὴ πολλὲς φορές καθημερινότητα στὴν ὁποία ξαναπαίνομε μὲ τὸ πέρασ τῆς Κυριακῆς. Ἔτσι ὅμως ἢ ἑβδομάδα πὺν ἀρχίζει βλέπει στὸ τέλος τῆς αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ φῶς πὺν φεγγίζει καὶ κάνει δυνατὴ τὴν ὄδευση. Ζοῦμε, λοιπόν, τὴ Λειτουργία πρὶν ἀπὸ τὴ Λειτουργία καὶ τὴ Λειτουργία μετὰ τὴν Λειτουργία. Τὰ δύο δὲν εἶναι ξέχωρα, συνάπτονται καὶ ἀρθρώνονται. Τὸ κάθε κομμάτι ξέρει τὴ θέση του καὶ τὴ σημασία του, συναρμολογοῦνται καὶ ἀρθρώνονται. Τὸ κάθε κομμάτι ξέρει τὴ θέση του καὶ τὴ σημασία του, συναρμολογοῦνται καὶ ἀποτελοῦν μιὰν ἀδιάσπαστη ἐνότητα. Δὲν ζεῖς τὸ ἓνα ἀντὶ γιὰ τὸ ἄλλο. Ζεῖς τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο, μέσα στὸ ἄλλο.

Αὐτὰ, εἶναι οὐσιαστικὰ σπέρματα ζωῆς,

σπέρματα ἀνακαινίσεως καὶ ἀναγεννήσεως. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ τὰ ἐκμεταλλετοῦμε καὶ οἱ πιστοὶ μας νὰ μποροῦν μέσα στὶς καθημερινὲς δυσκολίες τους νὰ ἀπενίζον τὶς διευκολύνσεις πὺν τοὺς παρέχει αὐτὸς ὁ τρόπος ζωῆς, ὁ ἀναστάσιμος θὰ ἔλεγα, πὺν νικᾷ τὸν θάνατο πὺν ὅλοι μας ζοῦμε στὸν ἐφήμερο ἀγῶνα μας. Ἔτσι μπορεῖ ἢ κάθε μέρα νὰ γίνεῖται ἡμέρα Κυρίου παίρνοντας τὴν λαμπρότητά τῆς ἀπὸ τὴν Κυριακὴ ἡμέρα.

Ποιμαντικὲς προσπάθειες

Εὐτυχῶς, ὅμως, οἱ ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες ἔχουν κατανοήσει ἀπὸ καιρὸ τὴν ἀνάγκη αὐτὴ νὰ προωθηθεῖ στὸ λαὸ ἢ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας πὺν ἀφορᾷ στὴν Κυριακὴ Ἡμέρα καὶ στὴν ἐνεργὸ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θεῆς Λατρείας.

Ἦδη ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα μὲ πρωταγωνιστὲς ἀγίους ἄνδρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπιχειρήθηκε νὰ πάρουν τὴ θέση τους τὰ λεγόμενα «*προνόμια*» τῆς Κυριακῆς, (κατάλυση τῆς νηστείας, ὀρθία στάση προσευχῆς, ἢ Κυριακὴ ὡς ἀναστάσιμη ἡμέρα τοῦ Κυρίου χωρὶς τέλεση Μνημοσύνων), νὰ κοινοῦν συχνὰ ἀλλὰ συνειδητὰ οἱ χριστιανοὶ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, νὰ θεωροῦν τὴν Εὐχαριστία ὡς σῶμα Χριστοῦ, ὡς σύναξη «*ἐπὶ τὸ αὐτὸ*» καὶ ὄχι «*ἐπὶ τὸν ἑαυτὸ*», καὶ ὡς πρόγευση τῶν ἐσχάτων¹.

Ἡ προσπάθεια συνεχίστηκε καὶ τὸν 19ο αἰῶνα καὶ τὸν 20ό: Μὲ μεταφράσεις τοῦ κειμένου τῆς Θ. Λειτουργίας δίπλα ἀπὸ τὸ

1. Περισσότερα βλ. στὸ βιβλίον τοῦ Ἀρχιμ. π. Νικοδήμου Σκρέττα, Λέκτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, *Ἡ Θεῆ Εὐχαριστία καὶ τὰ προνόμια τῆς Κυριακῆς κατὰ τὴ διδασκαλία τῶν Κολλυβάδων*, Ἐκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2004.

πρωτότυπο κείμενο, με έρμηνειες πάνω στα δρώμενα της Θ. Λειτουργίας σε κύκλους μελέτης της αγίας γραφής, με εκδόσεις γύρω από τα λειτουργικά κείμενα, με όμιλίες απ' άμβωνος και με ραδιοφωνικές έκπομπές.

Από την άνοδο μάλιστα του μακαριωτάτου αρχιεπισκόπου στον θρόνο των Αθηνών κ. Χριστοδούλου και με πρωτοβουλία του τακτικές Συνοδικές Επιτροπές και η Ειδική Συνοδική Επιτροπή επί της Λειτουργικής Αναγεννήσεως έχουν αναλάβει το βαρύν και υπεύθυνο έργο της επιστημονικής διαλευκάνσεως επικαίρων λειτουργικών θεμάτων και της προωθήσεως στον λαό των πορισμάτων ημερίδων και συνεδρίων που γίνονται για τον σκοπό αυτό. Σε όλα αυτά δίδεται ειδικό βάρος στην ποιμαντική αντιμετώπιση αναφυομένων ζητημάτων με ειδικές εισηγήσεις. Στα Πρακτικά του Β' (2000) και του Γ' (2001) Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου έθιγαν πτυχές του προβλήματος².

Όχι μόνο η Έκκλησία της Ελλάδος αλλά και οι άλλες αδελφές Εκκλησίες και ιδιαίτερα της Ρουμανίας και της Ρωσίας εργάζονται προς αυτήν την κατεύθυνση έτσι ώστε, όπως λέγει και ο έθνικός μας ποιητής «κάθε πρόσωπο να λάμπει απ' τ' άγιοκέρι, όπου κρατούν οι χριστιανοί στο χέρι», κι όπως αναφέρει γνωστός σύγχρονου τραγουδιού «όλες οι Κυριακές του κόσμου να λάμπουν στο πρόσωπό μας».

Αυτό συνιστά βασική μέριμνα της Ποιμαντικής της Έκκλησίας. Είς τί συνίσταται όμως το έργο της;

Έργο της Ποιμαντικής στην ουσία της είναι ή συγκρότηση της Μιάς Ποίμνης υπό τον ένα Ποιμένα ή με άλλα λόγια ή οικόδομηση της Έκκλησίας που σύμφωνα με τη διαβεβαίωση του ίδιου του Κυρίου μας «πύλαι Άδου ου κατισχύουσιν αυτής» Ματθαίου 10, 18). Αυτή ή Ποιμαντική σύμφωνα με το χαρακτηρισμό του Άγιου Γρηγορίου του Θεολόγου είναι συνάμα τέχνη τεχνών και έπιστήμη έπιστημών. Η προσπάθειά της έγκειται στο να οδηγήσει «τό πολυτροπώτατον και ποικιλώτατον ζώον» που είναι ο άνθρωπος στη μοναδική ποίμνη υπό τον ένα Ποιμένα για να τον εντάξει, δηλαδή, και να τον συντάξει στην Έκκλησία του Χριστού που είναι σύναξη και κοινωνία Θεού και ανθρώπων.

Συγκεκριμένες προτάσεις

Πρός αυτόν τον σκοπό πρέπει να κινηθεί κάθε προσπάθεια της Έκκλησίας μας ώστε να μπορέσει να διευκολύνει όσους δυσκολεύονται λόγω προσωπικών ή αντικειμενικών λόγων να βρουν το δρόμο για να γιορτάζουν την ημέρα του Κυρίου. Πως θα διευκολύνει τους νέους να προσέρχονται στην πρωινή Κυριακάτικη Λειτουργία; Θα μπορούσε να σκεφθεί κανείς μετατόπιση της ώρας έναρξεως της Λειτουργίας ή άκομη και συμφωνία για ένωριτερο κλείσιμο των νυκτερινών κέντρων τη νύχτα του Σαββάτου. Ός σκέψη λέγεται. Δέν είναι σίγουρη ή καθιέρωσή της. Για παράδειγμα γνωρίζουμε όλοι την κυριακάτικη έξοδο των οικογενειών με παράλειψη της λειτουργίας. Μερικοί

2. Το Β' (του 2000) φέρει τον τίτλο *Λατρεύωμεν ευαρέστως τῷ Θεῷ* και τυπώθηκε το 2003 από την Αποστολική Διακονία. Το Γ' (του 2001) φέρει τον τίτλο *Τὸ μυστήριον τῆς Θ. Ευχαριστίας* και τυπώθηκε το 2004 πάλι από την Αποστολική Διακονία. Και τὰ δύο ἀνήκουν στη σειρά Ποιμαντική Βιβλιοθήκη με αρ. 7 και 8. Αξίζει ἐδῶ να μνημονευθοῦν οἱ Εἰσηγήσεις καὶ τὰ Πορίσματα Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας τοῦ ἔτους 1998 με τίτλο *Ἡ Θεία Λειτουργία*, ἔκδοση Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας, Δράμα 1998. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καὶ ἡ Εἰσαγωγή στη θεία λειτουργία γιὰ παιδιά καὶ ὅλη τὴν οικογένεια πού συνοδεύεται ἀπὸ κασέττα τῆς Γαλάτειας Γρηγοριάδη-Σουρέλη με τίτλο *Ἄγριο εἶναι Κυριακή*, Ἐκδόσεις «Ἀκρίτας»-Παιδικά, Νέα Σμύρνη 2002 (ἔκτη ἀνατύπωση) καθὼς καὶ *Ἡ Θεία Λειτουργία γιὰ τὰ παιδιά*, τῆς Εἰρήνης Οἰκονομίδου, Ἀθήναι 1983. Ἡ παράθεση αὐτῆ τῶν τίτλων δέν ἔχει τὴν πρόθεση νὰ ἐξαντλήσει τὴ βιβλιογραφία μιᾶς ὀρθόδοξης ποιμαντικῆς τῆς Κυριακῆς πού ἀποτελεῖ μίᾳ ἀπὸ τίς ἐρευνητικῆς μας προτεραιότητες.

συνηθίζουν να εκκλησιάζονται σε κοντινά μοναστήρια και να συνδυάζουν την Θ. Λειτουργία με έκδρομή. Μερικές ένορίες έχουν καθιερώσει Λειτουργία στον ένοριακό ναό και μετά έκδρομή με λεωφορείο των οικογενειών και κοινή συνεστίαση στον τόπο που θα έχουν επιλέξει.

Στό σημείο αυτό πολλά θα είχε να μάς ωφελήσει, αν γινόταν, έρευνα πλησίον των Ί. Μητροπόλεων και των ένοριών για το πώς τους άπασχολεί το ζήτημα του εκκλησιασμού και ποιές λύσεις έχουν βρει προς επί-

λυσή του. Ένα δύσκολο ζήτημα αποτελούσε ή προσέλευση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στους ναούς. Μετά την καθιέρωση ειδικών ραμπών βλέπουμε συχνότερη προσέλευση. Με τον ίδιο τρόπο θα μπορούσαν να επεκταθούν δοκιμασμένες λύσεις για την έξυπνρήτηση όσων αντιμετώπιζουν δυσκολίες για τον κυριακάτικο εκκλησιασμό τους. Ο Θεός που έπιθυμεί την παρουσία μας στον Οίκο Του θα φροντίσει να έμπνεύσει λύσεις για κάθε περίπτωση.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ*

Έπειδή και της Κυριακής ή ημέρα μου άναφέρει του Κυρίου μου την παντοδυναμían, με την όποιαν έπλασε τον Κόσμον του και έξαγόρασε τον άνθρωπον· δια τουτο, παντοδύναμε Κύριε και Σωτήρ μου φιλόανθρωπε, σε προσκυνώ, και σε εύχαριστώ πολλά δια όλαις ταίς χάρες, όπου έκαμες όλων των πλασμάτων σου. Χαίρεται δίχως άλλο και εύφραίνεται ή καρδιά μου, στέκοντας να λογιάζω, πώς έσύ είσαι ένας μόνο Θεός, άγιος, σοφός, έλεημονητής, φροντιστής, καλός, μεγαλοδύναμος, άπειρος και, εις όλίγα λόγια, κάνένα καλόν, καμία δόξα και άρετή δεν σου λείπει.

Ναί, Κύριέ μου, και πλάστη, άκουσε της άμαρτωλής μου ψυχής ταίς παρακάλεσες και τά ζητήματα, και δός μου χάριν, σε παρακαλώ με μεγάλην ταπείνωσιν, να τιμήσω την σημερινή άγιαν Κυριακήν, κατά τον όρισμόν σου, και την πρόσταξιν της Έκκλησίας σου, της μητέρας μου, χαρίζοντάς μου μίαν άληθινήν μετανόησιν εις όλα μου τά χαρίσματα, όπου έπταισα της Βασιλείας σου, και της ψυχής μου, και του πλησίον μου. Παρακαλώ σε, πολυέλεε Κύριε και αιώνιε Θεέ, ν' άλησμονήσης άπό την σημερον τας πολλές μου άμαρτίας, κοιτάζοντας το πλήθος της έλεημοσύνης σου. Και άκόμη σε εύχαριστώ (κλίνοντας εις την γήν το πρόσωπον) εις όλα τά καλά και βοηθείας, όπου μου κάνεις καθημερινά ως την σημερον· το περισσότερον εις την ξανακαινούργωσιν της ψυχής μου, και την έλευθερίαν της, και εύσπλαγχνίαν και ύπομονήν σου, όπου δεν με έπαίδευσες κατά το πλήθος των κακων μου, αλλά με ύπομένεις κατά το πέλαγος της έλεημοσύνης σου· και ζητώ σου άκόμη, Κύριέ μου Ίησού Χριστέ, να μου δώσης χάριν να περάσω καλά και άγια τούτην την Έβδομάδα, δίχως να σου πταίσω, ή με νοϋν, ή με θέλησιν, ή με λόγον, ή με πράξιν, εις τιμήν του Ευαγγελισμού της Άγίας Μητρός σου, και της τριήμερου σου Άναστάσεως, και της έορτής του Άγίου σου Πνεύματος, όπου έκατέβηκε την ήμέραν της Πεντηκοστής εις τους Άποστόλους σου.

* Άπό το Κατανυκτικόν Έβδομαδάριον ήτοι Προσευχαί Κατανυκτικά δια πᾶσαν ήμέραν της Έβδομάδος, ψυχοφελέσταται. Προέρχεται άπό την έποχήν της Τουρκοκρατίας και περιλαμβάνεται στο βιβλίον του Π.Β. Πάσχου, *Τό πένθος και το φώς της ήμέρας*, Έκδ. Άρμός, Άθήναι 2004, σ. 90-92. Δημοσιεύεται κατόπιν εύγενούς άδείας του συγγραφέα.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

Φυσικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου αποτελούν ή δράση, ή κίνηση, ή συμμετοχή. Σημαδεύουν σχεδόν κάθε δραστηριότητά του και όταν δεν υπάρχουν αισθανόμαστε το φαινόμενο της *αποξένωσης*. Σε μια φιλική συναναστροφή δεν θέλουμε να νοιώθουμε στο περιθώριο, στο σχολείο μας κεντρίζεται το ενδιαφέρον μόνο όταν ή διδασκαλία μας επιτρέπει να συμμετέχουμε. Η ψυχική αποξένωση των μαθητών από τη μαθησιακή διαδικασία είναι πλέον συχνότατο φαινόμενο, απότοκο του αφύσικου εκπαιδευτικού συστήματος που τους καθλώνει σε παθητική ακρόαση.

Είναι γεγονός ότι στη ζωή μας βρίσκουμε και στιγμές όπου μας άρσει ή παθητικότητα, όπως π.χ. κατά την τηλεθέαση. Κατά κανόνα, όμως, τις στιγμές αυτές τις χαρακτηρίζουμε *απαξιωτικά*, ως ανάξιες της φύσεως του ανθρώπου και ως υποβιβάζουσες τον πολιτισμό του. Τήν συμμετοχή σε μια συναυλία ή παράσταση, βέβαια, δεν θα μπορούσαμε να τη χαρακτηρίσουμε ως παθητικότητα, επειδή προϋποθέτει σχετική παιδεία και ενεργητική συμμετοχή, έστω και αν το σώμα ακινητεί.

Αν δεν θέλουμε, λοιπόν, να μετατραπεί ή συμμετοχή των πιστών στη Λατρεία σε ακρόαση και παρακολούθηση καλλιτεχνικού γεγονότος, χρειάζεται να αντιμετωπίσουμε έντιμα και θαρραλέα το ζήτημα της παθητικότητός τους. Αυτή τη στιγμή, από την ώρα που εισέρχεται ο πιστός στο ναό μέχρι την ώρα που εξέρχεται, καλείται να παραμείνει έντελώς ακίνητος, κάνοντας μόνο το σταυρό του. Από πλευράς λόγου παραμένει βουβός και το στόμα του το ανοίγει μόνο για να κοινωνήσει, για όσους συμβεί αυτό.

Δεν του είναι πάντοτε και δεν είναι για όλους δυσάρεστο αυτό. Ίσως έχει να προσευχηθή για κάποια προσωπικά αιτήματα, ίσως θα περάσει την ώρα του απορροφημένος από όσα βλέπει και ακούει. Ασχετα με το πόσο ο ίδιος δυσανασχετεί, αυτό πάντως δεν είναι Λατρεία υπό την έννοια που οι πατέρες μας την συνέλαβαν, ως *κοινό ένσυνειδητο έργο*. Στην αρχαία Εκκλησία ήταν κανόνας ή συμψαλμωδία, ή βοή προς τον Κύριο, ή συναπαγγελία. Αν συνυπολογίσουμε και το γεγονός ότι μέχρι και τα βυζαντινά χρόνια ήσαν κατανοητά τα αναγνωσκόμενα και ψαλλόμενα, αντιλαμβανόμαστε πώς υπήρχαν οι προϋποθέσεις για ενεργό και έλλογη συμμετοχή του λαϊκού στη Λατρεία. Αν δεν συνέβαινε αυτό ήταν

δική του αποτυχία και εφάμαρτη διάσπαση.

Σήμερα, όμως, ο τρόπος που διενεργείται ή Λατρεία τον εμποδίζει από τον σκοπό αυτό και ή «*άμαρτία*» επιμερίζεται. Για να περάσει κάποιος από την πλήρη δραστηριότητα της καθημερινής ζωής στην ολοκληρωτική συστολή του εντός του ναού, και μάλιστα χωρίς να καταλαβαίνει σχεδόν τίποτε από τα λόγια, χρειάζεται ν' αγαπά πάρα πολύ το Θεό. Άλλωστε και το σημερινό σχήμα της Λατρείας διαμορφώθηκε στις μονές, σε χώρους δηλαδή που το έκκλησιασμα είναι ειδικό και βρέθηκε εκεί κατά τεκμήριο από την ιδιαίτερη αγάπη του προς τον Κύριο. Πώς θα μεταφερθεί αυτόσυιο στον άνθρωπο του κόσμου που δεν έχει τα ίδια δεδομένα;

Με αυτά δεν εισηγομαι μεταβολή της Λατρείας και των διαμορφωμένων σχημάτων της. Φρονώ ότι και όπως έχουν τώρα είναι δυνατό να εντάξουν ουσιαστικά μέσα τους τον σημερινό άνθρωπο, υπό την προϋπόθεση όμως της ενεργού συμμετοχής του. Και στο

βαθμό που θα συμβεί αυτό θα του μεταδώσουν λίγη από την αγάπη των ιδρυτών τους προς τον Θεό. Άλλά χρειάζεται ν' ανοίξουμε το δρόμο των ψυχών και να μην περιμένουμε μόνο τις ελάχιστες εκείνες που θα ενεργοποιηθούν από μόνες τους μετά από επίσκεψη της Χάριτος του Θεού και βαθειά μετάνοια. Δεν επιτρέπεται οι υπόλοιπες να μένουν αδιάβροχες από την εύλογία της Λατρείας, συναποκομίζοντας μόνο ήρεμία και γαλήνη από το ναό, όπως οι περισσότεροι αδελφοί μας δηλώνουν, ή έχοντας επιτελέσει απλώς μια ιδιωτική προσευχή.

Ίδιαίτερα για τα παιδιά και τους νέους, των οποίων ο όλος ψυχοσωματικός οργανισμός κοχλάζει από ενέργεια, αποβαίνει έντονα αφύσικος και ισοπεδωτικός ο καταναγκασμός τους σε ακινησία και αλαλία. Αφού για την κίνηση δεν μπορεί να γίνει κάτι, ή συναπαγγελία και ή συμψαλμωδία αποβαίνουν οι μόνοι τρόποι να αισθανθεί ο πιστός ότι τον αφορά ή Λατρεία και ο νέος ότι βρίσκει σ' αυτήν νόημα, μια φράση-κλειδί για κάθε δραστηριότητά του.

Νομίζω ότι μέλημα και αγωνία του κληρικού οφείλει να είναι πώς θα λειτουργηθούν πραγματικά οι αδελφοί του και οι αδελφές του. Διότι γι' αυτούς χειροτονηθήκαμε και αυτοί είναι που με την παρουσία τους και τη φωνή τους καθιστούν τη διακονία μας όντως Λειτουργία.

Παθητικοί θεατές

Του Πρωτ. Β. Θερμού

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ένταξη αγίων τῆς Κεφαλληνίας στὴν Ἐκκλησία τῆς Σάμου

Τοῦ Πρωτ. Γεωργίου Ἀντζουλάτου

Ἐπειδὴ ἡ ψηλάφηση τοῦ βίου ἑνὸς ἀγίου τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀποτελεῖ οὐρανοδρόμο ἀφετηρία καὶ μυστήριο σωτηριώδους σημασίας, ἐμεῖς οἱ χοϊκοὶ προσεγγίζουμε μὲ δέος καὶ ἀπέραντο σεβασμὸ τὴν ἐπίγεια πορεία Αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐχαρίτωσε καὶ ἔθεσε ὡς πρότυπά μας. Μεταξὺ τῶν μυριάδων αγίων Του συγκαταλέγονται καὶ τρεῖς ἅγιοι, ἀπὸ τοὺς λιγότερο γνωστοὺς στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, οἱ συνασκητὲς Γρηγόριος, Θεόδωρος καὶ Λέων.

Σύμφωνα μὲ τὸ Συναξάριό τους (σωζόμενο λατινικὸ χειρόγραφο τοῦ 14ου αἰώνα, δημοσιευμένο στὴ σειρά Acta Sanctorum, τόμ. August IV, Ἀμβέρσα 1743, στ. 770-773), οἱ τρεῖς ἅγιοι κατάγονταν ἀπὸ τὴν Ἀνατολή καὶ ἦταν στρατιωτικοὶ στὸ Ρωμαϊκὸ στρατό. Πιστεύοντας ἀταλάντευτα στὶς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀσπασθοῦν τὸν Ἀρειανισμό, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αἰρετικοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου ἐγκατέλειψαν τὸ στράτευμα καὶ φεύγοντας ἀπὸ τὴ Σικελία, ἀποβιβάστηκαν στὴν ἀνατολικὴ Κεφαλληνία, ὅπου κατέφυγαν στὴν κοιλάδα τῆς Σάμης, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἰθάκη. Ὁ Γρηγόριος ἦταν τότε προχωρημένης ἡλικίας, ὁ Θεόδωρος περίπου τριάντα ἐτῶν καὶ ὁ Λέων ἔλαμπε στὴ νιότη του. Ὡς στρατιῶτες καὶ ἀθλητὲς τοῦ Χριστοῦ πλέον, ἔζησαν ἀσκητικὰ στὴν περιοχή τῆς Σάμης μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους. Τὰ ἱερά τους λείψανα ἀποκαλύφθηκαν μὲ θαυμαστὸ τρόπο, πολλὰ

προσκύνησε, ἔλαβε ἄμεση θεραπεία. Μετὰ ἀπὸ τὸ θαῦμα, ἐπιμελήθηκε τῶν ἱερῶν λειψάνων καὶ ἵδρυσε πρὸς τιμὴν τῶν τριῶν αγίων, Μονή. Τὸ Συναξάρι κλείνει μὲ ἀναφορὰ σὲ ἡμερομηνία κοιμήσεως τῶν αγίων ἢ ἀποκαλύψεως τῶν λειψάνων τους, προσδιοριζόμενη τὴν 9ῃ ἢ τὴν 14ῃ μέρα πρὶν ἀπὸ τὶς Καλένδες τοῦ Σεπτεμβρίου (οἱ διαφορὲς διαπιστώνονται ἀνάμεσα στὰ ἀντίγραφα τῆς Μαρκιανῆς καὶ τοῦ Βατικανοῦ). Σὲ συνοπτικὸ

συναξάρι γραμμένο καὶ αὐτὸ μέσα στὸν 14ο αἰώνα, παρέχονται πληροφορίες γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν αγίων Γρηγορίου καὶ Θεοδώρου στὴ Βενετία.

Καὶ ἐνῶ αὐτὰ μᾶς παραδίδουν τὰ χειρόγραφα, οἱ ἱστορικὲς πηγὲς ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἔλευση τῶν αγίων στὴν Κεφαλληνία, δεικνύοντας παράλληλα, ὅτι οἱ προαναφερθέντες ἅγιοι τιμῶνται ἰδιαίτερως, ἐδῶ καὶ αἰῶνες, στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ νησιοῦ, τὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μὲ τὶς ὀνομασίαι Σάμος καὶ Σάμη. Φέρουν τὴν προσωνομία «Ἅγιοι Φανέντες», ὅρος ποὺ δηλώνει τὸν τρόπο ἀναδείξεώς τους ἀπὸ τὴν

αφάνεια. Τὸ παλαιότατο ψαλλόμενο ἀπολυ-
 τίκιο τροπάριό τους, τοὺς ἀποκαλεῖ «κεκρυ-
 μένους ἐπὶ πλείονα χρόνοι» καὶ «ἀναφανέ-
 ντας». Ἡ ἀνέγερση τοῦ Καθολικοῦ τῆς φερώνυ-
 μης Μονῆς ἀνάγεται στὰ Βυζαντινὰ χρό-
 νια καὶ ἡ πρώτη γραπτὴ μαρτυρία γιὰ χω-
 ράφι τῶν «ἀγίων Νεοφανῶν» ἀπαντᾶται σὲ
 χειρόγραφο τοῦ ἔτους 1264. Ἡ μνήμη τους
 ἐορτάζεται ἀπὸ τὴν Τοπικὴ Ἐκκλησία τὴν
 Κυριακὴ τῶν Ἁγίων Πάντων, ἐνῶ ἡ σχετικὴ
 μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀρπαγὴ τῶν ἱερῶν λειψά-
 νων τους διήγηση, παραδίδεται θρυλικὴ καὶ
 παραστατικότητι. Τὸ χειρόγραφο Συναξάρι-
 τους, ὅσο καὶ ἡ προφορικὴ ἐπιτόπια παράδο-
 ση συνοψίζονται εὐγλωττα στὴν παλαιὰ σω-
 ζόμενη εἰκόνα τους. Πασιφανές, ὅτι τὰ τεκ-
 μῆρια τῆς συνδέσεως τῶν τριῶν ἀγίων μὲ τὸ
 νησί τοῦ Ἰονίου πελάγους εἶναι πάμπολλα,
 διηλεκτὴ καὶ ἐδραζόμενα πάνω σὲ ἀρχαῖα θε-
 μέλια, παλαιὰ χειρόγραφα, πολύτιμα κειμή-
 λια, πλούσια βιβλιογραφία καὶ τὴν ὀλοζώ-
 ντανη τοπικὴ παράδοση.

Εὐλόγα, λοιπὸν, προβληματίζεται κανεὶς
 ἀπὸ τὴν ἐπιχειρούμενη ἔνταξη τῶν ἐρημιτῶν
 Γρηγορίου, Θεοδώρου καὶ Λέοντος στὸ Σα-
 μιакὸ Ἀγιολόγιο ὡς Σαμιῶν ἀγίων, ὅταν μά-
 λιστα –πέραν τῶν προαναφερθέντων– ἱστο-
 ρικὲς εἰδήσεις ἢ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα σχε-
 τιζόμενα μὲ τοὺς τρεῖς ἐν λόγῳ ἀγίους στὸ Ἰω-
 νικὸ νησί, δὲν ἀναφέρονται. Ὁψιμα μόνον, ἢ
 Σαμιакὴ βιβλιογραφία προσφέρει στὸν ἐπι-
 δερμικὰ ἐνδιαφερόμενο καὶ ἀδιάφορο τῆς εἰς
 βάθος ἐπιστημονικῆς ἔρευνας ἀναγνώστη
 στοιχεῖα περὶ τοῦ βίου τῶν τριῶν ἀγίων, πα-
 ραπονημένα ἢ ἄγνωστα στοὺς Συναξαριστές
 τους. Ἐτσι, στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνα, ὁ Ἐπαμ.
 Σταματιάδης χειρίζομενος μὲ δεξιότητα τὸ
 λατινικὸ κείμενο τοῦ συνοπτικοῦ Συναξαρίου,
 «ἀνακάλυψε» τὴν καταγωγὴ τῶν τριῶν ἀγίων
 καὶ τὴν προσδιόρισε ὡς Σαμιакή. Τὰ ἴχνη
 αὐτὰ ἀκολουθώντας καὶ παρερμηνεύοντας
 μιὰν ἄλλη ἀνακρίβεια ἱεροκήρυκας τῆς Σά-
 μου ἔγραψε, ὅτι οἱ ἅγιοι «ἐκοιμήθησαν τὴν
 11ην Σεπτεμβρίου». Τελευταῖες δημοσιεύσεις
 ἐπιμένουν νὰ στηρίζουν τὴν ἔρευνά τους μὲ
 πολλὴ ἄνεση καὶ εὐκολία, σὲ βάσεις δευτε-
 ρογενεῖς, δίχως νὰ φθάνουν καὶ νὰ μελετοῦν
 τίς ἀρχικὲς πηγές, μὲ ἀποτέλεσμα ὅχι μόνον
 τὴν ἀναπαραγωγὴ σφαλμάτων ἀλλὰ καὶ τὴν
 δημοσίευση νέων ἀυθαιρεσιῶν. Ἐτσι π.χ. ση-
 μειώνεται, ὅτι αὐτοὶ ἦταν «τρεῖς νέοι, λεβέ-

ντες στὸ σῶμα», ἐνῶ ἐκφέρεται γνωμοδότηση
 ὑπὲρ τῆς συνδέσεως τῶν ἀγίων μὲ τὴ νῆσο
 Σάμο «ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ διασταύρωση
 τῶν σχετικῶν πηγῶν καὶ τῶν ἀντίστοιχων
 ἀναφορῶν», δίχως οὐδεμίαν παραπομπὴ σ'
 αὐτές.

Προφανῶς τοῦτες οἱ καινοφανεῖς θέσεις, οἱ
 ὁποῖες –ὡς μὴ ὄφειλε– παρεισέφρησαν στὴν
 Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Σάμου, ὀδήγη-
 σαν κατὰ τὴν τελευταία δεκαετία, γιὰ πρώτη
 φορά, στὴν ἱστορήση εἰκόνας (1996), τὴν κα-
 θιέρωση ἐορτῆς (1997), τὴ σύνταξη ὕμνογρα-
 φίας (2000) καὶ τὴ θεμελίωση ναοῦ (2004).
 Ὅρισμένες ἄλλες ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες περιέρ-
 γως ἀναφύονται ἐσχάτως ἀπὸ τὸ Αἰγαιοπε-
 λαγίτικο νησί, ὅπως π.χ. ἀπόπειρα δημιουρ-
 γίας τοπικῶν παραδόσεων (2003) καὶ σύνδε-
 ση παλαιοχριστιανικῶν μνημείων μὲ τοὺς
 τρεῖς ἀγίους (2004) ἢ προσκυνηματικὴ
 ἐκδρομὴ «στοὺς Σαμιῶν Στρατιωτικῶν Ἁγί-
 ουσ» (2004), περιπλέκουν περαιτέρω τὸ ζήτημα.

Διερωτᾶται λοιπὸν κανεὶς, σὲ τί ἀποσκο-
 πεῖ ἡ ἔνταξη τῶν τριῶν ἀσκησάντων, κοιμη-
 θέντων, ἀποκαλυφθέντων καὶ ἐορταζομένων
 στὴν Κεφαλληνία ἀγίων, στὸ Ἀγιολόγιο τῆς
 Σάμου.

Καλοπροαίρετα ἐρμηνεύοντας τὰ γεγονότα,
 ἂς θεωρηθεῖ, ὅτι ἡ κίνησις αὐτὴ, ἔστω καὶ ἂν
 ἐνεργεῖται ἐξ ἱστορικῆς παραδρομῆς, προσ-
 δοκᾷ στὸν ἀγιασμό τοῦ χριστεπωνύμου πλη-
 ρώματος, μιᾶς ἀκόμη Τοπικῆς Ἐκκλησίας.
 Αἰτιολόγησις ὀρθή, ἀφοῦ ὅσο εὐρύτερα γνω-
 στὸς γίνεται κάποιος ἅγιος, τόσο περισσότε-
 ροι χριστιανοὶ καταφεύγουν στὶς μεσιτεῖες του
 καὶ εὐεργετοῦνται ἀπὸ τὴ χάρι του. Ἐξάλλου
 ὁ τόπος ἀσκήσεως ἢ μαρτυρίου ὁποιοῦδήπο-
 τε ἀγίου, ποτὲ δὲν ἀποτελεσε ἐμπόδιο γιὰ τὴν
 τιμὴ του καὶ ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς πνευματικῆς
 του παλαιστρας· ἀπεναντίας, πάντοτε ἢ ἐπί-
 κλησι τῶν πρεσβειῶν ἐνὸς ἀγίου προσφέρει
 ἰδιαιτέρη χαρὰ στοὺς ἀπανταχοῦ τῆς οἰκου-
 μένης χριστιανούς. Ὡστόσο πρέπει ὀπωσδή-
 ποτε νὰ ἀποκατασταθοῦν στὴν ὀρθή τους διά-
 στασι τὰ διαλαθόντα τῆς ἀκριβείας ἱστορικὰ
 σημεῖα περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς μνήμης τῶν
 ἀγίων Γρηγορίου, Θεοδώρου καὶ Λέοντος, ὥστε
 ἢ τιμητικὴ προσκύνησή τους νὰ γίνεται ἀπὸ
 τοὺς πιστοὺς, ὅπου τῆς γῆς, ὄχι μόνον ἐν
 ἀγάπῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀληθείᾳ.

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

† **Ίερέυς Γεώργιος Βαλσαμάκης**

**Τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Θεοχάρη Καλπάκογλου
Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Παγγαίου**

Ὁ αἰμίμηστος π. Γεώργιος Βαλσαμάκης γεννήθηκε στὶς 1 Ἰανουαρίου 1880 στὸ Πριμικίρι, ἓνα ἀπὸ τὰ ωραιότατα χωριά τῆς περιοχῆς τῆς Προύσας. Ἡ οικογένειά του ἦταν ἱερατικὴ καὶ πολύτεκνη. Ὁ κατὰ σάρκα πατέρας του, π. Ἰωάννης, ἦταν ὁ ἱερέας τοῦ χωριοῦ ποῦ μαζὶ μετὴν Πρεσβυτέρα του Μαλαματῆ διαπαιδαγωγοῦσαν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» τόσο τὰ παιδιά τους, ὅσο καὶ τὴν εὐρύτερη οικογένειά τους, τὴν Ἐνορία τοῦ Πριμικιρίου.

Μετέδωσαν μετ' ἀγάπη καὶ ὑπομονὴ στὴν ἀπαλλή ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ τους Γεωργίου τίς Χριστιανικὲς ἀρετὲς μετ' οἱ ὅποιες καὶ οἱ ἴδιοι ζοῦσαν. Ὁ Γεώργιος ἀγάπησε τὴν ἔγγαμη χριστιανικὴ ζωὴ καὶ ἀφοῦ τελείωσε τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ τίς στρατιωτικὲς του ὑποχρεώσεις, νυμφεῦθηκε τὸ 1911 τὴν Εὐστρατία, θυγατέρα τοῦ Κωνσταντίνου Πριμικυρλίδη, μετ' οἱ ὅποια ἀπόκτησε τέσσερα παιδιά.

Οἱ γονεῖς τοῦ Γέροντα προσεύχονταν ἐγκάρδια νὰ συνεχιστεῖ ἡ ἱερατικὴ σταδιοδρομία-διαδοχὴ τῆς οικογένειάς τους, μετ' ἀποτελέσματα τὰ δύο ἀπὸ τὰ ἕξι παιδιά τους, ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Χριστόδουλος, ν' ἀκολουθήσουν τὰ βήματα τοῦ πατέρα τους καὶ τοῦ παπποῦ τους ἱερέως Γεωργίου καὶ νὰ γίνουν κληρικοί, ὁ μὲν Γεώργιος ἔγγαμος, ὁ δὲ Χριστόδουλος Ἱερομόναχος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Δοχειαρίου Ἁγίου Ὄρους μετ' ὄνομα Χρυσόστομος.

Ὁ Γεώργιος, τὸ ἔτος 1913, χειροτονήθηκε ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Προύσης Δωρόθεο Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος στὸν Ἱερό Ναό Ἁγίων Θεοδώρων Πριμικιρίου, ὅπου καὶ διορίστηκε Ἐφημέριος, συνεχίζοντας τὸ θεάρεστο ἔργο τοῦ ἱερέα πατέρα του, διακονώντας τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ μετ' ταπείνωση καὶ ἀγάπη Χριστοῦ.

Τὰ θλιβερὰ γεγονότα τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ ξεριζωμοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνάγκασαν τὸν π. Γεώργιο καὶ τὴν Πρεσβυτέρα του Εὐστρατία νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ ἁγιασμένα χώματα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ νὰ μεταφτευθοῦν ὡς πολῦτιμα κλήματα στὸ χωριὸ Βελεστίνιο Βόλου καὶ μετὰ ἀπὸ ἓνα χρό-

νο στὸ Παλαιοχώρι Παγγαίου.

Ὁ π. Γεώργιος στὸ γραφικὸ Παλαιοχώρι, ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς παρουσίας του ἄρχισε νὰ διδάσκει μετ' λόγια καὶ ἔργα τὸν θεῖο φόβο, τὸ θέλημα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὸ καλὸ καὶ τὸ τέλειο, γιὰ νὰ γίνουν ὅλοι οἱ πρόσφυγες στὴν νέα πατρίδα τους συνειδητοὶ χριστιανοί, καλοὶ καὶ ἠθικοὶ ἄνθρωποι.

Κύριο μέλημά του ἦταν ἡ Θεία Λατρεία καὶ γι' αὐτὸ ἀποφάσισε τὸ ἔτος 1924 νὰ ἰδρύσει Ἱερό Ναὸ στὸν τόπο ὅπου προϋπήρχε τὸ Μουσουλμανικὸ Τέμενος τὸ ὁποῖο καὶ τὸ μετέτρεψε μετ' οἱ κατάλληλες ἐνέργειες σὲ Ὁρθόδοξο Ναὸ, ἀφιερωμένο στὸν Ἀπόστολο Θωμᾶ.

Τὸ ἔργο ποῦ ἐπιτέλεσε στὴν Ἐνορία του ἦταν Ἀγιοπνευματικὸ καὶ Θεάρεστο, πλούσιο σὲ ἔργα ἀγάπης καὶ διακονίας τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Παλαιοχωρίου, ὁ ὁποῖος παρουσίασε ἰδιαίτερη ἀνθηση στὴν Ἐκκλησιαστικὴ, Ἐθνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ζωὴ καὶ δράση του.

Ὁ Γέροντας ὄντως ἄνθρωπος τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς καὶ νηστείας, τελώντας τακτικώτατα τὴν Θεία Λειτουργία καὶ τίς ὑπόλοιπες ἱερὲς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔγινε φωτεινὸς ὁδηγητὴς τῶν πιστῶν, ἀναδείχθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ χαρισματοῦχος κληρικός, ἅγιος λευίτης τῆς Ἐκκλησίας, διδάσκοντας μετ' οἱ ταπεινὴ φυσιογνωμία καὶ ἱερατικὴ διακονία του τὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων. Ὡς Πνευματικὸς Πατέρας ἀρεσκόταν νὰ δίνει σ' ὅλους τοὺς τομεῖς πρῶτος τὸ ἄριστο παράδειγμα. Πρῶτος στὴν ἐμπρακτὴ ἀγάπη πρὸς τὸν πάσχοντα συνάνθρωπο, στὴν συγχωρητικότητα, στὴν ἀνεξικακία, στὴν πραότητα, στὴν σιωπὴ, τὴν ἀγιοσύνη, στὴν συχνὴ μετάνοια-ἐξομολόγηση καὶ Θεία Κοινωνία, στὴν ἐργατικότητα καὶ ὑπομονετικότητα γιὰ τὸν κάθε πειρασμὸ καὶ τὴν γενικότερη δυσκολία τῆς ζωῆς.

Ἀναδείχθηκε τὸ «φῶς» καὶ τὸ «ἄλας» τοῦ Παλαιοχωρίου, πολῦτιμο σκεῦος, δεκτικὸ τῆς

ἀγιαστικής χάριτος καὶ δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γνήσιος ἐργάτης τοῦ Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, μὲ χαρισματικές δυνάμεις. Ὅντως ὅλη ἡ ζωὴ του ἦταν μία μαρτυρία τοῦ ζώντος Ἰησοῦ. Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού ὡς τὴν ἐποχὴ μας μαρτυροῦν εὐεργεσίες πνευματικές καὶ ὑλικές πού ἔλαβαν οἱ ἴδιοι ἢ παλαιότεροι συγγενεῖς τους.

Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού προσέτρεχαν σ' αὐτὸν ἀπὸ πολλὰ μέρη τῆς Μακεδονίας γιὰ νὰ λάβουν «τὰ πρὸς σωτηρία αἰτήματα», παρὰ μυθούμενοι καὶ θεραπευόμενοι «ψυχῇ τε καὶ σώματι». Καὶ πολλοὶ εἶναι ἀκόμη ἐκεῖνοι οἱ ἀμαρτωλοὶ καὶ ἄπιστοι πού μετεβάλλοντο μὲ τὸν λόγο καὶ τὴν ἀσκητικὴ παρουσία τοῦ θεοφόρου αὐτοῦ λευίτου.

Ἀκολουθῶς, περιγράφουμε μερικὰ θαυμαστά σημεῖα τὰ ὁποῖα εἶναι γνωστά διὰ στόματος στοὺς σημερινοὺς κατοικοὺς τοῦ Παλαιοχωρίου:

Κάποιοι χριστιανοὶ πού ἔπασχαν ἀπὸ κεφαλαλγία καὶ ἄλλες ἀσθένειες καὶ μὴ μπορώντας νὰ θεραπευθοῦν ἀπὸ πολλοὺς ἰατροὺς, προσέρχονταν στὸν π. Γεώργιο, ὁ ὁποῖος προσευχόμενος τοὺς θεράπευε. Ἀπὸ τὸ χωριὸ *Καλαμπάκι Δράμας* μετέφεραν στὸν Γέροντα κάποιον ἄνδρα πού χρόνια σεληνιαζόταν. Μόλις ὅμως τοῦ διάβασε τὶς εὐχές τῶν *Ἐξορκισμῶν* ὁ ἄνθρωπος θεραπεύτηκε καὶ ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του ὑγιής, δοξάζοντας τὸν Κύριο. Ἄνομβρία μεγάλη μᾶστιζε τὸ Παλαιοχώρι, ἔτσι ὥστε κάποια Κυριακὴ, μετὰ τῆς Θεῆς Λειτουργίας ὁ π. Γεώργιος παρακάλεσε τὸ ἐκκλησίασμα νὰ ἐπιτελέσουν λιτανεῖα καὶ νὰ προσευχηθοῦν ὅλοι μαζί γιὰ νὰ βρέξει ὅπως καὶ ἔγινε, ἂν καὶ ἐκεῖνη ἡ μέρα ἦταν ἡλιόλουστη. Ἄρκετοὶ χριστιανοὶ περίμεναν ὑπομονετικὰ μετὰ τὸ τέλος τῆς Θεῆς Λειτουργίας γιὰ νὰ τοὺς διαβάσει ὁ μακαριστὸς Γέροντας εὐχές τοῦ *Εὐχολογίου τῆς Ἐκκλησίας μας*, νὰ τοὺς ἐπιθέσει τὰ ἱερατικά του ἄμφια καὶ νὰ τοὺς σταυρώσει μὲ τὸν Τίμιον Σταυρὸ πού ὁ ἴδιος μετέφερε ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία, γιὰ νὰ βροῦνε τὴν ἴαση σὲ διάφορες ἀσθένειές τους ἢ καὶ τὶς ἀπαντήσεις τοῦ Θεοῦ σὲ διάφορα εὐσεβῆ αἰτήματά τους.

Ἄξιο ἐπισημάνσεως εἶναι τὸ γεγονός ὅτι

ὁ Γέροντας προεῖδε 7 ἡμέρες πρὶν τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα τῆς κοιμήσεώς του (!). Ἐνῶ, λοιπόν, εἶχε ἀρρωστήσει βαρῶς καὶ βρισκόταν στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου καὶ μὴ μπορώντας νὰ τελήσει τὰ ἱερατικά του καθήκοντα, ἡ θυγατέρα του *Βασιλική, σύζυγος Θεοχάρη Σαρρηγιαννίδη*, τοῦ πρότεινε νὰ κοινωνήσει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἐκεῖνος τῆς εἶπε: «*Εἶναι ἀκόμη νωρίς. Μὴν βιάζεσαι. Θὰ με κοινωνήσετε μετὰ τὴν Θεῖα Λειτουργία τῆς ἐρχόμενης Κυριακῆς*». Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὴν ἴδια ἡμέρα οἱ υἱοὶ του, *Εὐστράτιος καὶ Ἰωάννης*, βλέποντας τὴν κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ πατέρα τους νὰ χειροτερεύει ἀποφάσισαν νὰ προσκαλέσουν ἰατρό. Ὁ π. Γεώργιος ὅμως δὲν δέχτηκε γιὰ τὸς φανέρωσε ὅτι «*ἐγὼ αὖριο στίς 11.15' τὸ πρωὶ θὰ πάω Ἄνω Ἱερουσαλήμ*». Καὶ «Ἦ τοῦ παραδόξου θαύματος» ἡ ἐπόμενη ἡμέρα πιστοποίησε τὴν ἀλήθεια τῆς προγνώσεώς του.

Παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στίς 27 Ὀκτωβρίου 1947 στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ ζώντος, τὸν Ὅποιο ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία του ἀγάπησε καὶ μὲ τὴν ζωὴ του δόξασε.

Ἐνταφιάστηκε πίσω ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Βῆμα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἐνῶ ἡ ἀθάνατη ἀγία ψυχὴ του βρισκόνταν στὸν δρόμο πρὸς τὴν οὐρανία Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὶς τρεῖς πρώτες νύκτες τῆς ταφῆς του καὶ συγκεκριμένα τὰ μεσάνυκτα, μιὰ γυναίκα πού κατοικοῦσε ἀπέναντι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἔβλεπε ἕνα ὑπερφυσικὸ λαμπρὸ φῶς νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ φωτίζει τὸν τάφο, θεϊκὸ σημεῖο, βέβαια, πού ἀναγνώριζε τὴν ἀγία μορφή τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως.

Γιὰ τὸν μακαριστὸ *Γέροντα Γεώργιο Βαλσαμάκη*, μὲ τὴν φωτεινὴ μορφή του, ἰσχύει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἔγραψε ὁ *Ἱερὸς Χρυσόστομος* γιὰ τὸν Ἅγιο *Μελέτιο Ἀντιοχείας*: «*Οὐ γὰρ διδάσκων μόνον, οὐδὲ φθεγγόμενος, ἀλλὰ καὶ ὀρώμενος ἀπλῶς, ἱκανὸς ἦν ἅπασαν ἀρετῆς διδασκαλίαν εἰς τὴν τῶν ὀρώντων ψυχὴν εἰσαγαγεῖν*».

Αἰωνία του ἡ μνήμη! Ἄς ἔχουμε ὅλοι τὴν εὐχὴ καὶ τὴν εὐλογία του.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα

ΟΙ ΠΟΛΛΟΙ ΚΑΙ ΑΞΙΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπεφάσισε νὰ λάβει δραστικά μέτρα γιὰ νὰ ἐπέλθει ἡ αὐτοκάθαρση στήν Ἐκκλησία μέ ἀφορμή συγκεκριμένες περιπτώσεις ἀναξίων κληρικῶν. Οἱ περιπτώσεις αὐτές θλίβουν ὅλους μας καί πικραίνουν τὸ ποίμνιο, τὸ ὁποῖο ἔχει τοποθετήσει πολὺ ψηλὰ στήν ἐκτίμησή του τὴν Ἐκκλησία καί τὸν Ἱερό Κλῆρο. Δυστυχῶς μέ ἀφορμή λίγες καί μεμονωμένες περιπτώσεις κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι δέν τιμοῦν τὸ σχῆμα τους, δημιουργεῖται ἕνας γενικότερος σάλος καί γενικεύεται ἀπὸ κάποιους δημοσιογράφους καί διανοητὲς ἢ κριτικὴ καί ἡ ἐπίθεση κατὰ τῶν κληρικῶν μας. Αὐτὴ εἶναι μία ἀδίκη καί ἀνιστόρητη θέση. Οἱ κληρικοὶ μας ἔχουν καί αὐτοὶ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες, ἀλλὰ στή συντριπτικὴ τους πλειοψηφία ἀγωνίζονται ἀγόγγυστα ἀπὸ φυλακῆς πρωίας μέχρι νυκτὸς γιὰ νὰ διακονήσουν τὸν Θεό, τὸν ἄνθρωπο, τὴν κοινωνία. Σὲ ἀπομονωμένα χωριά ὅπου δέν βρίσκεις πλέον οὔτε κοινοτάρχη, οὔτε δάσκαλο, οὔτε ἀστυνόμο, ὁ παπᾶς εἶναι ἐκεῖ. Φωνάζει «παρών», εἶναι κοντὰ στοὺς πόνοους καί στὶς χαρὲς τῶν Χριστιανῶν, ἀνεβαίνει βουνὰ καί λαγκάδια μέ χιόνια καί μέ κακοκαιρίες. Ἄλλοι δέ, ὅπως οἱ δύο ἱερομόναχοι τῆς Μονῆς Χοζοβιωτίσσης τῆς Ἀμοργοῦ ποὺ τιμήθηκαν τὸν Ἰανουάριο τ.ἔ. ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, παίρνουν κάθε ἑβδομάδα τὸ καΐκι ἀψηφῶντας ἀνέμους καί θαλασσοταραχές καί διακονοῦν τὰ νησιά τῆς ἄγονης γραμμῆς. Ὅσο γιὰ τὶς ἐνορίες τῶν μεγάλων πόλεων, ἐκεῖ ὁ παπᾶς μοχθεῖ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει μέ ἀνθρωπιά τὰ ποικίλα κοινωνικὰ προβλήματα καί βοηθᾷ τοὺς φτωχοὺς, τοὺς πεινασμένους, τοὺς μετανάστες, τοὺς νέους ποὺ βρίσκονται σὲ διαρκῆ ἀναζήτηση, τὶς οἰκογένειες ποὺ κινδυνεύουν νὰ διαλυθοῦν. Ὁ Ἕλληνας σέβεται καί ἀγαπᾷ τὸν παπᾶ του

καί δέν θέλει νὰ διασύρεται τὸ ράσο ἐξ αἰτίας ἐλαχίστων μεμονωμένων περιστατικῶν. Ὁ Ὀρθόδοξος κληρικὸς εἶναι ἡ ραχοκοκαλιά τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καί αὐτὸ τὸ παραδέχονται ἀκόμη καί ξένοι παρατηρητὲς τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου ζωῆς. Θυμίζουμε ἐνδεικτικὰ τὸν Ἀμερικανὸ συγγραφέα Χένρυ Μίλλερ, ὁ ὁποῖος στὸ βιβλίο του «Ὁ Κολοσσὸς τοῦ Μαρουσιοῦ» ἐπισημαίνει ὅτι ἡ σύγχρονη Ἑλλάδα ὀφείλει πολλὰ στὸν Ὀρθόδοξο κληρικό. Ἄς παύσουν, λοιπόν, οἱ γενικεύσεις καί οἱ ἀδίκες ἐπιθέσεις καί ἄς προσευχηθοῦμε ὅλοι ὥστε μέ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ ἡρεμία στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας.

ΟΙ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΕΣ ΑΓΙΟΙ

Στὶς 23 Φεβρουαρίου ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴν μνήμη τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου, Ἐπισκόπου Σμύρνης, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως κατὰ τὴν περίοδο τῶν διωγμῶν. Μέ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ σὲ πολλές πόλεις τῆς χώρας μας τὰ προσφυγικὰ σωματεῖα τιμοῦν ὅλους τοὺς Ἁγίους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί θυμοῦνται μέ νοσταλγία τὶς Ἀλησμόνητες Πατρίδες τῆς Μικρασίας καί τοῦ Πόντου. Ἄς στρέψουμε καί ἐμεῖς τὴ μνήμη σας στήν ἀτελείωτη χορεία τῶν ἁγίων, ὁσίων, μαρτύρων καί ὁμολογητῶν ποὺ ἀγωνίσθηκαν γιὰ νὰ ριζώσει ἡ Ὀρθοδοξία στὰ ματωμένα χῶματα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ ἅγιος Βουκόλος Σμύρνης, ὁ ἅγιος Νικόλαος Ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας, οἱ ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες, ὁ ἅγιος Γεώργιος, οἱ Ἐπτὰ Παῖδες ἐν Ἐφέσῳ, ὁ ἅγιος Ἀντίπας Περγάμου, οἱ μεγάλοι Καππαδόκες Πατέρες, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ἀδελφός του Γρηγόριος Νύσσης καί ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ ἅγιος Εὐγένιος τοῦ Πόντου, οἱ πο-

λυάριθμοι γνωστοί και άγνωστοι νεομάρτυρες της Τουρκοκρατίας, ο άγιος Άρσένιος ο έκ Φαράσων της Καππαδοκίας, οι άγιοι Έθνομάρτυρες του 1922 με κορυφαίο τον Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομο Καλαφάτη και τόσοι άλλοι. Είτε με το μαρτύριό τους, είτε με την όσιακή ζωή τους, είτε με την θεόπνευστη διδασκαλία τους οι άγιοι της Μικράς Άσίας καθαγίασαν τα έδάφη αυτά, από τα όποια ξεριζώθηκε με τρόπο βίαιο ο Έλληνισμός στην περίοδο 1922-23. Κάθε φορά που τιμούμε τη μνήμη ενός έξ αυτών συγκινούμεθα και διδασκόμεθα από το μαρτύριο και τη μαρτυρία της έλληνορθόδοξης Μικρασίας, ή όποια στερήθηκε τα παιδιά της μέσα στο κλάμα και τον όδυμο της καταστροφής.

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Άπό τον Κλάδο Έκδόσεων της Έπικοινωνιακής και Μορφωτικής Έπιμελείας της Έκκλησίας της Ελλάδος έξεδόθη το 10ο βιβλίο στην σειρά της «Ποιμαντικής Βιβλιοθήκης» υπό τον τίτλο «Έρουργείν το Εύαγγέλιον» και με υπότιτλο: «Η Άγία Γραφή την Όρθόδοξη Λατρεία. Πρόκειται για τα Πρακτικά του Ε' Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Έρων Μητροπόλεων, το όποιο πραγματοποιήθηκε στο ιερό Προσκύνημα του Άγιου Ίωάννου του Ρώσου στο Προκόπι Εύβοίας από 2 έως και 5 Νοεμβρίου 2003. Τήν διοργάνωση του Συνεδρίου ανέλαβε ή Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Λειτουργικής Αναγεννήσεως. Οι εισηγήσεις και τα πορίσματα του Συνεδρίου αναφέρονται μεταξύ άλλων στην ποιμαντική σπουδαιότητα της αναγνώσεως περικοπών της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης κατά την Θεία Λατρεία, στην σπουδαιότητα του Ψαλτηρίου, στην έμμελη ανάγνωση, στο ζήτημα των μεταφράσεων των βιβλικών κειμένων και γενικότερα στον ρόλο της Άγίας Γραφής μέσα στο πλαίσιο της Όρθοδόξου λειτουργικής ζωής. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται 15 εισηγήσεις, ενώ προτάσ-

ονται οι χαιρετισμοί του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου, του Σεβ. Καισαριανής Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου και του Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανής, Βύρωνος και Έμηπτού κ. Δανιήλ. Το βιβλίο διατίθεται από τα βιβλιοπωλεία της Άποστολικής Διακονίας.

ΓΙΑΤΙ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟ;

Τόν τελευταίο καιρό άρκετός λόγος γίνεται για το ζήτημα του λεγομένου διαχωρισμού της Έκκλησίας από το Κράτος. Για ποιόν διαχωρισμό μιλούν, όμως; Τί έννοούν; Άφου από συνταγματικής πλευράς οι ρόλοι είναι τελείως διακριτοί, όπως παραδέχεται ο πρώην Έπουργός και Καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου κ. Εύ. Βενιζέλος. Μήπως θέλουν να καταργηθεί το Προοίμιο του Συντάγματός μας, το όποιο αναφέρεται στην Άγία Τριάδα; Μά αυτή είναι μία ιερή ύποχρέωση που έχουμε προς τους άγωνιστές του 1821, οι όποιοι και έθεσαν αυτή την προμετωπίδα στα πρώτα έπαναστατικά Συντάγματα! Μήπως έννοούν να καταργηθεί ή μισθοδοσία των κληρικών από το Δημόσιο; Μά αυτή είναι δέσμευση που ανέλαβε ή Πολιτεία το 1952 δια στόματος του τότε Πρωθυπουργού Ν. Πλαστήρα σε αντίλλαγμα της μεγάλης έκκλησιαστικής παρουσίας, ή όποια παρεχωρήθη για κοινωφελείς σκοπούς. Μήπως έπιδιώκουν την κατάργηση ή την αλλοίωση του μαθήματος των Θρησκευτικών; Μά τα Θρησκευτικά με βάση την Χριστιανική διδασκαλία είναι ύποχρεωτικό μάθημα άκόμη και σε χώρες με διαφορετική νομική ρύθμιση των σχέσεων Έκκλησιών και Κράτους, όπως π.χ. στο Βέλγιο, στην Γερμανία, στην Δανία κλπ. Άς μάς πούν, λοιπόν, ξεκάθαρα τί έννοούν όσοι προτείνουν αυτό το αίτημα και άς προβληματισθούμε όλοι μαζί ειλικρινώς αν οι προτάσεις αυτές έναρμονίζονται με την Ίστορία του τόπου και με την βούληση του λαού μας.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Η Μ.Κ.Ο. «Άλληλεγγύη» τής Έκκλησίας τής Ελλάδος για τους πληγέντες τής Ν.Α. Άσίας

Στιγμότητα από την επίσκεψη του Μακαριωτάτου στις αποθήκες τής «Άλληλεγγύης» στο Περιστέρι. Εικονίζονται από άριστερά προς τα δεξιά ο κ. Δ. Φουρλεμάδης, ο Υπουργός κ. Π. Παναγιωτόπουλος, ο Δήμαρχος Περιστερίου κ. Παχατουρίδης, ο Θεοφ. Θερμοπυλών κ. Ιωάννης και ο Υφ. κ. Εύρ. Στυλιανίδης.

Άλλεπάλληλες αποστολές με αναρίθμητους τόνους ανθρωπιστικού υλικού (τρόφιμα μακράς διάρκειας, φάρμακα, κλινοσκεπάσματα, είδη πρώτης ανάγκης κ.λπ.) προώθησε με πλοία και αεροπλάνα ή Μ.Κ.Ο. «Άλληλεγγύη» τής Έκκλησίας μας στους πολύπαθους από τους σεισμούς και τα θαλάσσια μετασεισμικά κύματα λαούς της Ν.Α. Άσίας. Μετά τις δύο πρώτες αποστολές με C-130 που διέθεσε το Υπουργείο Έξωτερικών, απέπλευσε στις 21 Ιανουαρίου για το Τρινκομάλε τής Σρι Λάνκα το πλοίο «Ocean Monarch» τής εταιρείας «Magestic International Cruises Inc» μεταφέροντας 600 τόνους ανθρωπιστικού υλικού. Τήν αποστολή αυτή στελέχωσαν με ευθύνη του Υπουργείου των Έξωτερικών κλιμάκιο έθελοντών τής «Άλληλεγγύης» και ειδικευμένοι έθελοντές άλλων Μ.Κ.Ο. μεταξύ των οποίων γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό.

Η εταιρεία στην οποία ανήκει το πλοίο, ιδιοκτησίας των αδελφών Κολάκη, εκτός από τη διάθεση του πλοίου καλύπτει με δικά της κε-

φάλαια όλα τα λειτουργικά έξοδα του πλοίου. Η επιχείρηση αυτή θα διαρκέσει τρεις μήνες.

Έκτος από το Υπουργείο Έξωτερικών στην αποστολή συμπαραστάθηκαν το Υπουργείο Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ο Όμιλος Άντέννα και η Έταιρεία LG Electronics. Στις 5.1.2005 ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνων κ. Χριστόδουλος επισκέφθηκε στο Περιστέρι τις αποθήκες συγκεντρώσεως και συσκευασίας του ανθρωπιστικού υλικού τής «Άλληλεγγύης» συνοδευόμενος από τον Υπουργό Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας κ. Π. Παναγιωτόπουλο, τον Υφυπ. Έξωτερικών κ. Εύρ. Στυλιανίδη, τον Δήμαρχο Περιστερίου κ. Ά. Παχατουρίδη, τον Πρόεδρο του Όργανισμού Έργατικής Έστίας κ. Εύρ. Πευκιᾶ, τον Γεν. Διευθυντή τής «Άλληλεγγύης» κ. Δ. Φουρλεμάδη, κ.ά.

Ο Υφ. Έξωτερικών κ. Εύρ. Στυλιανίδης, άφοϋ εύχαρίστησε τον Προκαθήμενο τής Έλλαδικής Έκκλησίας και τον Γενικό Διευθυντή τής «Άλληλεγγύης» κ. Δ. Φουρλεμάδη, επισήμανε ότι ή χώρα μας ήταν ή πρώτη που προσγείωσε αεροπλάνα στις πληγείσες

Ο Μακαριώτατος με τους Υφυπουργούς κ. Εύριππίδη Στυλιανίδη και κ. Μιχαολιάκο επισκέπτεται το πλοίο «Ocean Monarch».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

περιοχές, είτε για να μεταφέρει έγκλωβισμένους, είτε για να φέρει στην περιοχή ειδικευμένα συνεργεία Μ.Κ.Ο., είτε για να προσφέρει ανθρωπιστικό υλικό. «Η προσφορά της Έκκλησίας», είπε, «ήταν από την πρώτη στιγμή πολύτιμη και ανεκτίμητη».

Το πλοίο «Anna Elizabeth» αναμενόταν να άφιχθει στο λιμάνι Belawan στις 22 Φεβρουαρίου επίσης μεταφέροντας 115.682 κιλά ανθρωπιστικού υλικού (συνολικής αξίας 480.050 €), το πλοίο «Zim Asia», υπολογιζόταν να άφιχθει

στο ίδιο λιμάνι στις 24 Φεβρουαρίου μεταφέροντας 293.627 κιλά ανθρωπιστικού υλικού (συνολικής αξίας 1.616.830 €) και τέλος το πλοίο «Carlotta» θα έφθανε στον ώς άνω προορισμό μεταφέροντας 212.706 κιλά ανθρωπιστικού υλικού (συνολικής αξίας 2.122.790 €).

Άξίζει να σημειωθεί ότι από την 1η Φεβρουαρίου διανέμεται το ανθρωπιστικό υλικό εξακοσίων τόνων που μεταφέρθηκε στο Τρινκομάλε της Σρι Λάνκα με το πλοίο «Ocean Monarch».

Για το Όλοκαύτωμα

Ο πρόεδρος της Γαλλίας κ. Ζάκ Σιράκ στην έκθεση που οργανώθηκε για το Όλοκαύτωμα στο Παρίσι.

Με την ευκαιρία της Εθνικής Ημέρας Μνήμης των Ελλήνων Έβραίων Ηρώων και Μαρτύρων του Όλοκαυτώματος, ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος προέβη στις 26 Ιανουαρίου στην ακόλουθη δήλωση:

«Η καθιέρωση της 27ης Ιανουαρίου από την Βουλή των Ελλήνων ως Εθνικής Ημέρας μνήμης των Ελλήνων Έβραίων Ηρώ-

ων και Μαρτύρων του Όλοκαυτώματος ήταν οφειλόμενη πράξη απόδοσης τιμής από την Έλληνική Πολιτεία στους Ιουδαϊκής καταγωγής Έλληνες πολίτες, οι οποίοι συμπαράσυσθησαν από το κύμα του ναζισμού και έκτοπίστηκαν από την πατρίδα τους με άπώτερο σκοπό την φυσική εξόντωσή τους. Οί βιαιότητες και φρικαλεότητες εν όνόματι οίουδήποτε ιδεολογήματος αποτελούν απαξίωση της ανθρωπίνης φύσης και είναι βδελυκτές προς τον Θεό, τον πλάσαντα τον άνθρωπο κατ' εικόνα και όμοίωσή Του».

Σέ όλη τη διάρκεια της τραγωδίας ή χριστιανική Δύση τήρησε έντονη σιωπή ενώ στην Όρθόδοξη Ελλάδα κληρος και λαός με αυτοθυσία και αγάπη προσπάθησαν και δέν ήσαν λίγες οί φορές που πέτυχαν να σώσουν πολλούς διωκόμενους Έβραίους από τους δημίους τους. Ό αρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός με μεγαλειώδες σθένος συνέβαλε στο έργο αυτό, τó όποιο αναγνωρίζεται έπίσημα σήμερα άποδεικνύοντας περίτρανα ότι τίποτα δέν χωρίζει τους λαούς και όσάκις παρουσιάζονται αντίθεσεις και μίσση προέρχονται από σκοτεινά κέντρα με δόλιους σκοπούς και σχέδια.

«Ἐλθέ, Πνεῦμα Ἅγιο, θεράπευσε καὶ συμφιλίωσε»

Πεντακόσιοι περίπου συνέδριοι θα λάβουν μέρος στο Παγκόσμιο Συνέδριο Ἱεραποστολῆς, τὸ ὁποῖο διοργανώνει ἀπὸ 9 ὠς 16 Μαΐου στὴν Ἀθήνα τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν. Πρόκειται γιὰ τὸ Πρῶτο Παγκόσμιο Συνέδριο Ἱεραποστολῆς καὶ Εὐαγγελικοῦ Κηρύγματος πὸν διεξάγεται σὲ ὀρθόδοξη χώρα. Ὁ τίτλος τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀθηνῶν, «Ἐλθέ, Πνεῦμα Ἅγιο, θεράπευσε καὶ συμφιλίωσε!», δικαιολογεῖται ἀπὸ τὴν πίστη καὶ τὴν ἐλπίδα μας ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκατασταθοῦν οἱ τραυματισμένες σχέσεις μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, μεταξύ ἀνθρώπων, μεταξύ Ἐκκλησιῶν, μεταξύ ἔθνων, μεταξύ ἀνθρωπότητας καὶ περιβάλλουσας κτίσεως.

Σχετικὰ μὲ τὸ Συνέδριο αὐτὸ δόθηκε στὶς 11 Ἰανουαρίου στὴν Αἴθουσα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Συνέντευξη Τύπου, στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ὁ

Ἐπίσκοπος Renz, Πρόεδρος τοῦ Π.Σ.Ε., ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης, Πρόεδρος τῆς Διομολογιακῆς Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. κ. Π. Βασιλιάδης, Ἐκπρὸς-σωπος Ἐπιτροπῆς Παγκόσμιας Ἱεραποστολῆς καὶ Εὐαγγελικοῦ Κηρύγματος, οἱ ὁποῖοι εἰκονίζονται στὴ φωτογραφία.

Ὁ Ἐπανευαγγελισμὸς

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2004 ὁργανώθηκε στὸ Παρίσι Διεθνὲς Συνέδριο μὲ στόχο τὸν ἐπαν-ευαγγελισμὸ τῆς Εὐρώπης, ὅπως εἶχε διακηρυχθεῖ ἀπὸ τὸν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο τὸ 1991, κατὰ τὴν πρώτη Σύνοδο μὲ θέμα τὴν Εὐρώπη. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἦρθε νὰ προωθήσει τὴν ἀπόφαση τῆς Ὀλομέλειας τῆς Συνόδου τῶν Καθολικῶν Ἐπισκόπων στὴ Λούρδη, τὸ Νοέμβριο τοῦ 2000, ὑπὸ τὸν τίτλο «Νέοι καιροὶ γιὰ τὸ Εὐαγγέλιο», περὶ τῆς κεφαλαιώδους σημασίας τοῦ εὐαγγελισμοῦ στὸν θρησκευτικὸ στοχασμὸ. Ἀπὸ τὸ 2000 ἕως τὸ 2004, τὸ πρόγραμμα δράσης «Στὴν καρδιά τῆς πίστεως», καλώντας τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἀναβαπτισθοῦν στὸν πυρῆνα τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως, ὥστε

νὰ προσέλθουν σὲ συνάντηση μὲ τὸν Χριστὸ καὶ νὰ διδαχθοῦν τὴ διάδοση τῆς μαρτυρίας Του, κράτησε ζωντανὴ τὴ σπιθα αὐτῆς τῆς λαχτάρας γιὰ ἐπανευαγγελισμὸ.

Ὅμως μιὰ τέτοια παρρησία, νὰ παρουσιάζεται δηλαδὴ κανεὶς μπροστὰ στοὺς ἄλλους καὶ νὰ ὁμολογεῖ τὴν πίστη του ἀκόμη καὶ ἐναντι συνανθρώπων χωρὶς πίστη, δὲν εἶναι αὐτονόητη. Προκειμένου, λοιπόν, νὰ «καταρτισθοῦν, νὰ προετοιμασθοῦν, νὰ βοηθηθοῦν καὶ νὰ ἐνθαρρυνθοῦν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐξέρχονται πρὸς συνάντηση ἐκείνων πὸν βρίσκονται στὸ κατώφλι τῆς Ἐκκλησίας», ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Γαλλίας δημιούργησε Σχολὴ Ἱεραποστολῆς, ὅπου προσφέρονται συναφῆ προ-

γράμματα κατάρτισης και κύκλοι μαθημάτων. Παράλληλα, σε επίπεδο ένορίας, ενεργοποιούνται οι συναθροίσεις πιστών κάθε γειτονιάς ως κύτταρα διάδοσης του ευαγγελικού λόγου και πόλοι έλξης και άλλων ανθρώπων, διεξάγονται άτυπες, σύντομες (45λεπτες) ενημερωτικές συναντήσεις, που καμιά φορά συνοδεύονται και από φιλικά γεύματα, ή ακόμη και ολόήμερες εκδρομές ή Σαββατοκύριακα για περισυλλογή, προσευχή και συζήτηση σε τόπους που προσφέρονται για κάτι τέτοιο. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες χαρακτηρίζονται από σεβασμό για την έλευθερία του άλλου, προσφέρονται άφιλοκερδώς ως πράξεις φιλανθρωπίας και βασίζονται στη βαθύτερη διαπίστωση ότι η ψυχική ευεξία και η συναισθηματική πληρότητα που επιτυγχάνονται μέσα από χαλαρές φιλικές συναναστροφές αποτελούν επίσης τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη μετάδοση της πίστης. Άπώτερος στόχος, αφού πρώτα συναθροισθούν, προσευχηθούν και «ξαναμετρηθούν» οι πιστοί, είναι ή προσέλκυση και εκείνων που διάκεινται κατ' αρχήν εϋνοϊκά προς την κλήση του Χριστού, αλλά δέν ξέρουν πώς να Του απαντήσουν και έμπράκτως. Αυτοί οι άνθρωποι χρήζουν υποστήριξης από τις κοινότητες των πιστών Χριστιανών, ώστε να συνοδευθούν στη βίωση πνευματικών έμ-

πειριών και, αν τὸ ἐπιθυμοῦν, νὰ οἰκοδομήσουν βαθμηδὸν τὸν βίο τους πάνω στὴν πίστη.

Ἀντικείμενο προβληματισμοῦ ἀποτελεῖ, γενικότερα, ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ πρόκληση νὰ ἐπινοηθοῦν νέες μορφές κοινοτήτων, ἰδίως μέσα στὸ πολυάνθρωπο περιβάλλον τῶν σύγχρονων μεγαλουπόλεων. Ἐχει γίνει πλέον συνείδηση ὅτι οἱ ἄνθρωποι, σὲ ἓνα ἐξαιρετικὰ μεγάλο ποσοστὸ τους, ζοῦν, ἀγωνίζονται, ὑποφέρουν, ἐλπίζουν καὶ ὄνειρεύονται σὲ περιβάλλοντα ἀστικά, συχνὰ μέσα στὴν ἀνωνυμία τῆς μοναξιᾶς τους. Ἐκεῖ, λοιπόν, σὲ ὁλόκληρες τὶς σημερινές πόλεις, πρέπει νὰ κατέβει καὶ νὰ ἀπλωθεῖ γιὰ νὰ συναντήσῃ τοὺς σημερινούς ἀνθρώπους τὸ ἀνανεωμένο Ἄγγελμα τοῦ Εὐαγγελίου: στοὺς δρόμους, στὰ κεντρικὰ σημεῖα τῆς πόλης, στὰ πολύβουα περάσματα,

ὅπου οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ συνωστίζονται καθημερινὰ ἀκολουθώντας τὰ δρομολόγια τῆς βιοπάλης, στὰ θορυβώδη κέντρα μαζικῆς, λεγόμενης, «διασκέδασης». Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ναοὶ σὲ κάθε πόλη πρέπει νὰ πρωτοστατοῦν, ὡς φωτεινοὶ σταθμοὶ 24ωρης πνευματικῆς ἐξυπηρέτησης, στὴν ἐξασφάλιση τῆς ἐνότητας αὐτοῦ τοῦ ἀνανεωμένου ἀγγέλματος, αὐτῆς τῆς νέας ἀποστολῆς τῶν Χριστιανῶν, μέσα στὸν πολύχρωμο, ἀλλὰ ἐνιαῖο χῶρο τῶν πολυάνθρωπων μη-

Ἡ ἠλεκτρονικὴ αὐτὴ ἔκδοση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δημιουργήθηκε μέ σκοπὸ τὴν ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση πάνω σὲ θέματα πού ἀφοροῦν στὶς ἀποφάσεις καὶ τὶς ἐνέργειες τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας τόσο σὲ Εὐρωπαϊκὸ ὅσο καὶ σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Φιλοδοξεῖ νὰ καλύψῃ τὰ κενὰ πού δημιουργοῦν ἄλλοτε ἢ ἔλλειπῆς πληροφόρηση καὶ ἄλλοτε ἢ ἀναρμόδια τοποθέτηση καὶ ἐκφραση ἀπόψεων ἀπὸ ξένους, γιὰ τὴν ἐπίσημη Ἐκκλησία, φορεῖς καὶ νὰ ἀναδείξει τὶς ἀγαθές σχέσεις ἐπικοινωνίας μέ τοὺς ἀνά τὸν κόσμον Χριστιανούς.

τροπόλεων. Οί παραδοσιακές μορφές του κοινωνικού ιστού μεταβάλλονται ριζικά, οί νέοι αποκόπτονται από τή χριστιανική κληρονομιά. Χωρίς ούδ' ἐπί στιγμή νά ἀκυρώνει τήν πρωταρχική σημασία τῆς Θείας Λειτουργίας καί τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων, χωρίς νά ἐκπίπτει στήν ἐπιφανειακότητα ἢ στό φτηνὸ ὑπερθέαμα, ὁ ἐπανευαγγελισμός χρειάζεται ὀπωσδήποτε νά ἀνεύρει νέες ἀτραπούς, ὥστε νά φτάσει καί πάλι μέχρι τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο τῆς πόλης καί νά τοῦ μιλήσει μὲ τρόπο πού θά τὸν βοη-

θήσει νά ἀντεπεξέλθει στήν σύγχρονη ζωή.

Μπορεῖ σήμερα ἡ ἐπίσκεψη ὄσων ἀκόμη κατ' ὄνομα λέγονται Χριστιανοὶ στήν ἐκκλησία νά ἐξαντλεῖται στό αἴτημα γιά μιὰ βάπτισμα ἢ ἓνα γάμο ἢ μιὰ κηδεῖα ἢ, ἀπλῶς, γιά κάποιον πού νά ἀκούσει τὸν πόνο τους. Ὅμως ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐκείνη πού πρέπει νά ἐπινοήσει νέους τρόπους ὑποδοχῆς καί ἐπαναπροσέλκυσης αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, νά δώσει σ' αὐτὲς τὶς φευγαλέες τους ἐπισκέψεις ἓνα βάθος.

Συγκέντρωση κατὰ τοῦ νόμου γιά τὶς ἐκτρώσεις

Σύμφωνα μὲ δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδος *La Croix*, τὴν Κυριακὴ 23.1.2005 πλῆθος κόσμος συγκεντρώθηκε στό Παρίσι, στήν Πλατεία τῆς Ὀπερας, γιά νά διαμαρτυρηθεῖ ἐναντίον τοῦ γαλλικοῦ νόμου τοῦ 1975 ὁ ὁποῖος νομιμοποίησε τὶς ἐκτρώσεις. Μὲ κεντρικὸ σύνθημα «τριάνα χρόνια εἶναι ἀρκετὰ!», ἄνθρωποι ἀπὸ δέκα περίπου συλλογικὰ κινήματα ἔνωσαν τὶς φωνές τους ἐναντίον τῶν ψυχολογικῶν ἰδίως συνεπειῶν, δηλαδή τῶν κοινωνικῶν πιέσεων, τῶν ἠθικῶν ἀναστολῶν καί τῶν συμπλεγμάτων, πού δημιουργοῦνται ἔκτοτε στοὺς ἀνθρώπους, καί ἰδιαίτερα στὶς νέες γυναῖκες, ἐξαιτίας ἐκείνου τοῦ νόμου.

Τὸ ἐντυπωσιακότερο χαρακτηριστικὸ τῆς συγκέντρωσης ἦταν ἡ μαχητικὴ καί ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ σὲ αὐτὴν νέων

ἀνθρώπων, καί μάλιστα νέων ἀνδρῶν, ἀκόμη καί ἀπὸ 19 μέχρι 24 ἐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἰδρουν πλέον μὲ δική τους πρωτοβουλία καινούργιες, δυναμικὲς φοιτητικὲς ἐνώσεις, πλάι στὶς παλαιότερες κινήσεις μὲ τοὺς ἴδιους στόχους: τὴν ἀφύπνιση τῶν συνειδήσεων, τὴν ἐνημέρωση τῶν πολιτῶν καί τὴ δημοσιοποίηση τῶν σωματικῶν καί ψυχολογικῶν κινδύνων πού συνεπιφέρει ἡ ἀπάνθρωπη καί φονικὴ ἀπόφαση τῆς ἐκτρώσεως.

Ἡ συγκέντρωση αὐτὴ στὴ Γαλλία προβλέπεται ὅτι θά ἐπαναφέρει μὲ ἔνταση στὶς δημόσιες συζητήσεις ἀνά τὸν κόσμο τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ καί κατὰ ἐνὸς ἀπὸ τὰ πλέον ἀμφιλεγόμενα θέματα κοινωνικοῦ προβληματισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας.

(Ἐλεύθερη ἀπόδοση ἀπὸ τὴν Ἐφημ. *La Croix*, Δρ. Νικ. Κ. Πετρόπουλος Μ. St.D. Phil [Oxon])

ΕΠΙΛΗ:

«Οὐδέποτε σκέφτηκα νά δημιουργήσω κάτι μεγάλο, οὔτε ἐπιθύμησα ποτέ νά ἡγηθῶ. Ἀπλῶς ἐπιθυμοῦσα νά γίνω μιὰ συνεπῆς μοναχὴ, ὑποτακτικὴ. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ἔργα Θεοῦ. Ὑπακοή, παρθενία, ἀκτημοσύνη εἶναι τὰ βασικὰ γνωρίσματα τοῦ μοναχοῦ καί προϋποθέτουν βαθιὰ ταπείνωση καί ἐξαφάνιση τοῦ θελήματός μας. Εἶναι, βέβαια, αὐτὰ λίγο ἀκατανόητα γιά τὸν «κόσμο», ὡστόσο ἡ λέξη «φιλοδοξία» πρέπει νά ἀπουσιάζει ἀπὸ τὸ μοναχικὸ λεξιλόγιο».

Μοναχὴ Ἰακώβη ἡγουμένη Τιμίου Προδρόμου
Ἀκριτοχωρίου νομοῦ Σερρών

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας στὴν Κέννα

Τὴν Πατριαρχικὴ Σχολὴ στὸ Ναϊρόμπι ἐπισκέφθηκε στὶς 17 Ἰανουαρίου ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Διόδωρος. Οἱ σπουδαστὲς ὑποδέχθηκαν τὸν Πατριάρχη ψάλλοντας τὴν Δοξολογία καὶ τὴ φήμη του στὰ ἑλληνικά. Στὴν ὑποδοχὴ συμμετείχαν οἱ ἱεροσπουδαστὲς τῆς Σχολῆς, οἱ καθηγητὲς, οἱ λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ συνεργάτες τῆς Ἱ.Μ. Κέννας, κατηχητὲς καὶ κατηχήτριες τῆς περιοχῆς κ.ἄ.

Τὸ παράσημο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου σὲ διακεκριμένες προσωπικότητες

Σὲ ἐπίσημη τελετὴ στὶς 11 καὶ 12 Ἰανουαρίου τιμῆθηκαν μὲ τὸ παράσημο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος –Χρυσοῦς Σταυρὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου– ἕξι διακεκριμένες προσωπικότητες ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας. Συγκεκριμένα τιμῆθηκαν στὶς 11 Ἰανουαρίου:

α) ὁ Ἐντιμολογιώτατος κ. Ἀναστάσιος Μαρίνος, Δρ. Νομικῆς καὶ Θεολογίας, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Ε.Τ., Εἰδικὸς Ἐπιστημονικὸς Σύμβουλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

β) ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννης Ἀντωνόπουλος, πρῶν Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Στυλιανοῦ Γκύζη

γ) ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρ. κ. Ἡλίας Μαρκαντώνης, Διευθυντὴς Προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐφημέριος τοῦ Ἱ.Ν. Ἀγ. Νικολάου Καλλιθέας.

Στις 12 Ἰανουαρίου τιμῆθηκαν:

α) ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. κ. Σπυρίδων Δεναξᾶς, Καθηγούμενος Ἱ.Μ. Χοζοβιωτίσσης Ἀμοργοῦ,

β) ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετος Θηραῖος, Ἐφημέριος Ἱ.Ν. Εἰσοδίων Θεοτόκου Σχοινοῦσης

γ) ὁ Ἀείμνηστος Ἀθανάσιος Ἀκρίδας Εὐεργέτης Ἱ. Μ. Φθιώτιδος

Ἐπάνω: Τρεῖς ἀπὸ τοὺς τιμηθέντες ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο. Κάτω: Οἱ τιμηθέντες ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου.

ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΗΛΥΤΟΣ

Ἡ μετάβαση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα στὸ Χριστιανισμό

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Ἀσφαλῶς αὐτοὶ ποὺ παρακολουθοῦν ἀπὸ πολὺ παλιὰ τὴν συγγραφικὴ δραστηριότητα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου δὲν θὰ ἐκπλαγοῦν ἀπὸ τὸ περιεχόμενο τοῦ καινούριου πονήματος ποὺ παρουσίασε πρόσφατα ἡ MEDIA ECCLESIASTICA σὲ μιὰ ἰδιαιτέρα φροντισμένη καὶ καλαισθητὴ ἔκδοση, ἡ τεκμηρίωση τῆς ὁποίας γίνεται μὲ φωτογραφικὸ ὑλικὸ διαλεγμένο μὲ γνώση καὶ ἀπὸ πηγές ὄχι τετριμμένες καὶ εὐκόλα προσιτές.

Ἄνθρωπος μὲ γνώση τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεώτερης, μὲ ἀγάπη γιὰ τὴν ἀρχαία γραμματεία, ὁ Μακαριώτατος ἐπιχειρεῖ καὶ ἐπιτυγχάνει νὰ δώσει, μὲ ἐπιχειρήματα ποὺ μαρτυροῦν τὴ βιωμένη οὐσία-αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, ἀπάντηση στὴν ἐρώτηση γιατί καὶ πῶς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀσπάζθηκαν τὴ διδασκαλία τοῦ Ναζωραίου.

Ἀνατέμνοντας τὴν ἐξέλιξη τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν θρησκειῶν καὶ τὴν ἀνέλιξή τους παράλληλα μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πόλης-κράτους περνᾶ σὲ κριτικὴ τους μὲ νηφαλιότητα καὶ δικαιοκρισία. Ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ Κεφ. Ε', στὸ ὁποῖο γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν ἀρχαίων ναῶν καὶ τὴν καταστροφή τους, θέμα ποὺ πολλὸ ἔχει συζητηθεῖ καὶ γίνε ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ τὴν σύγχρονη ἀντιχριστιανικὴ προπαγάνδα. Δίδεται ἀπάντηση μὲ παρρησία καὶ εὐστοχία.

Πρόκειται γιὰ ἓνα βιβλίο ἐξαιρετικῶ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖο εἶναι πολλαπλῶς χρήσιμο, ἰδίως σὲ καιροὺς ὅπως οἱ σημερινοί, ὅπου ἀναδρομικὰ ἐπιχειρεῖται «κολασμὸς» τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὶς θεωρητικὲς ἀπόψεις ὀρισμένων συγχρόνων, οἱ ὁποῖοι ἐπιχειροῦν νὰ ἀποδώσουν στὴν θρησκεία τῆς Ἀγάπης ὅσα συνέβησαν «στραβὰ» στὴ διάρκεια 20 αἰῶνων στὸν κόσμο. Στὸ βιβλίο αὐτὸ ὁ «Ἐφημέριος» θὰ ἐπανέλθει.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

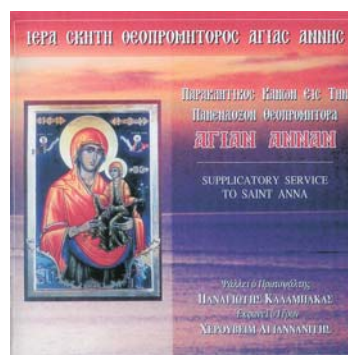
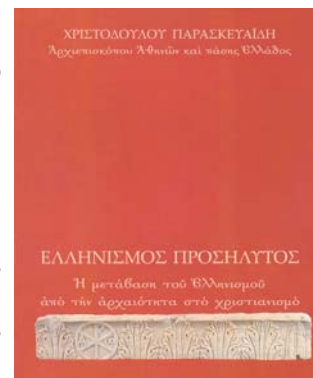
«Παρακλητικὸς Κανὼν εἰς τὴν Πανένδοξον Θεοπρομήτορα Ἁγίαν Ἄνναν.

Ἱερὰ Σκήτη Θεοπρομήτορος Ἁγίας Ἄννης

Στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐξέχουσα θέση κατέχουν οἱ ἅγιοι Θεοπάτορες Ἰωακείμ καὶ Ἄννα. Στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες ποὺ τελοῦνται κάθε μέρα, σὲ κάθε ἀπόλυση, μνημονεύουμε ἀπαραιτήτως τὰ ἅγια τους ὀνόματα, ἐπιθυμώντας νὰ τοὺς προβάλλουμε ὡς ἰσχυροὺς μεσίτες καὶ πρεσβευτὲς πρὸς τὸν φιλόανθρωπο Σωτῆρα καὶ Κύριο, ὁ ὁποῖος προῆλθε κατὰ σάρκα ἀπ' αὐτούς. Σὲ πολλὰ μέρη ὑπάρχουν ναοὶ ἀφιερωμένοι στ' ὄνομά τους, ἰδίως στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Ἄννης, ποὺ ἔλαβε τὴν ἐξαιρετικὴ χάρη ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ λύει τὴν ἀτεκνία τῶν γυναικῶν, ποὺ ἐπικαλοῦνται μὲ εὐλάβεια τὸ ἅγιο ὄνομά της. Στὸ ὄνομά της τιμᾶται καὶ Σκήτη στὸ Ἅγιο Ὄρος, ἡ γνωστὴ «Ἁγία Ἄννα» καὶ σ' αὐτὴν φυσικὰ εἶναι ἀφιερωμένος ὁ ναὸς ποὺ βρίσκεται στὸ Κυριακὸ τῆς Σκῆτης.

Ὁ παρακλητικὸς κανὼνας ποὺ ἀκούγεται στὸν ψηφιακὸ δίσκο ψάλλεται στὸ Κυριακὸ τῆς Σκῆτης τῆς Ἁγίας Ἄννης κάθε Κυριακὴ στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀντὶ τοῦ «Κοινωνικοῦ» καὶ κάθε μέρα ἀπὸ τὸν Δικαῖο μπροστὰ στὴ θαυματουργὸ εἰκόνα τῆς Ἁγίας Ἄννης. Ψάλλεται ἐπίσης καὶ σὲ κάθε Καλύβα τῆς Σκῆτης μιὰ φορὰ τὴν ἑβδομάδα, σὲ καθορισμένη μέρα ψάλλεται τέλος καὶ σὲ κάθε ἄλλη στιγμή, ἀνάγκη, περίσταση καὶ θλίψη ἀπὸ κάθε πιστό. Στὸν παρόντα ψηφιακὸ δίσκο ψάλλει ὁ Πρωτοψάλλτης Παναγιώτης Καλαμπάκας καὶ ἐκφωνεῖ ὁ Γέρων Χερουβεῖμ Ἀγιαννανίτης.

ΜΑΡΙΝΕΛΑ. ΠΟΥΛΥΖΩΤΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΟΡΑΤΟ ΣΤΟ ΑΟΡΑΤΟ:
ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

(Κυριακή Ὁρθοδοξίας 20 Μαρτίου 2005)

Ἄρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου, Πρωτοσυγκέλλου Ἱ.Μ. Βεροίας

«πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει» (Ἰωάν. 1,51)

Ἡ πρώτη Κυριακή τῶν Νηστειῶν τῆς Μεγάλης Σαρακοστής τοῦ Πάσχα, εἶναι γνωστή καὶ ὡς Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας. Στὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κάνει λόγο γιὰ τὸ βίωμα τῆς προσωπικῆς συνάντησης τοῦ κάθε ἀνθρώπου μὲ τὸν Χριστό.

«Μείζω τούτων ὄψει». Τὴν ἀρχικὴ ἐπιφυλακτικότητα καὶ δυσπιστία τοῦ Ναθαναήλ, μετὰ τὴν πρώτη συνάντησή του μὲ τὸν Ἰησοῦ, διαδέχεται ἡ πεποίθηση ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας. Ἡ πίστη ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἀπλὰ καὶ μόνο ἓνας ἐλκυστικὸς διδάσκαλος ἠθικῆς, ἀλλὰ ὁ Σωτῆρας καὶ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, δὲν ἀποτελεῖ προῖον λογικῆς διεργασίας· εἶναι καρπὸς προσωπικοῦ βιώματος. Καὶ ἓνα τέτοιο βίωμα δὲν συνδέεται τόσο μὲ τὴ γνώση, πού παρέχει ἡ σωματικὴ αἴσθηση, ὅσο μὲ τὴν πίστη.

Ἡ Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι συνδεδεμένη καὶ μὲ τὴν προσκύνηση τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Διατρανώνουμε τὴν προσήλωσή μας στὴν Ὁρθοδοξία, προσκυνώντας εὐλαβικὰ τὴν ἀχραντὴ εἰκόνα τοῦ Κυρίου καὶ τὶς μορφές τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων.

«Μείζω τούτων ὄψει». Ἡ εἰκόνα εἶναι αὐτὸ πού συλλαμβάνουν τὰ μάτια. Ἐκτός, ὅμως, ἀπὸ τὴ σωματικὴ ὄραση ὑπάρχει καὶ ἡ πνευματικὴ ἐνόραση. Πέρα, δηλαδή, ἀπὸ αὐτὸ πού βλέπουμε, ὑπάρχουν καὶ ἐκεῖνα πού δὲν βλέπουμε. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἄλλη αἴσθηση, πού κατορθώνεται διὰ τῆς πίστεως. Μὲ τὴν προσκύνηση τῶν ἱερῶν εἰκόνων δεχόμαστε ὄχι μόνο τὸ κτιστὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ἀκτιστὸ· ὄχι μόνο τὸ ὀρατὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ἀόρατο· ὄχι μόνο τὸ περιγραφτὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπερίγραφτο, ὅπως ἀναφέρει χαρακτηριστικὰ τὸ Σиноδικὸ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Στὶς ἱερές εἰκόνες ὑπάρχει κάτι ἀνάλογο πρὸς τὰ συναξάρια. Καὶ αὐτὸ εἶναι φυσικὸ, καθὼς οἱ ἅγιοι ὡς «εἰκόνες τινές ἔμψυχοι τῆς

κατὰ Θεὸν πολιτείας, τῷ μιμήματι τῶν ἀγαθῶν ἔργων πρόκεινται», κατὰ τὴν ἐπιτυχῆ διατύπωση τοῦ Μ. Βασιλείου. Ἡ βυζαντινὴ ἀγιογραφία δὲν παριστάνει, ἀλλὰ ἀπλὰ ἐκφράζει τὰ θέματά της, ὅπως καὶ τὰ συναξάρια δὲν ἐξιστοροῦν ἀπλὰ τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς, δὲν περιγράφουν τὴν ἱστορικὴ συμβατικότητα, ἀλλὰ νὰ προσεγγίσουν τὴν ἀλήθεια πού κρύβεται πίσω ἀπὸ αὐτήν. Στὶς βυζαντινές εἰκόνες τὰ πρόσωπα τῶν Ἁγίων παρουσιάζονται μεταμορφωμένα καὶ σχηματοποιημένα, δηλαδή ἐνταγμένα στὸ πλαίσιο κάποιου γενικότερου τύπου, πού δὲν ἐκφράζει τὸ φυσικὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου ἀλλὰ τὴ θεωμένη ὑπόστασή του· τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὰ συναξάρια, ὅπου προβάλλεται σχηματικὰ ὁ ἅγιος ὡς σύμβολο τοῦ καινοῦ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου. Αὐτὸ ἐπιδιώκεται μὲ τὸν τρισμὸ τοῦ παραδόξου καὶ τὴν ἔξαρση τοῦ θαυμαστοῦ στοιχείου τῆς ζωῆς του. Ὅπως, λοιπόν, οἱ εἰκόνες, ἔτσι καὶ οἱ βίοι τῶν Ἁγίων ἀποσκοποῦν στὸ νὰ ὑπερβούμε τὴν προσκαιρότητα καὶ τὴ ματαιότητα τῆς ἀμεσότητας. Καὶ ἐνῶ οἱ εἰκόνες φιλοτεχνοῦνται μὲ χρώματα καὶ σχήματα, οἱ βίοι τῶν Ἁγίων διατυπώνονται μὲ λέξεις καὶ γράμματα. Οἱ εἰκόνες διδάσκουν ὀπτικά, ἐνῶ τὰ συναξάρια μὲ τὸν λόγο.

Προσκυνώντας τὶς ἱερές εἰκόνες, ἄς προσπαθήσουμε νὰ ἐμβαθύνουμε στὸ μυστήριό τῆς πίστεως. Νὰ μὴν μείνουμε στὰ ὀρατὰ καὶ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα. Ἄς ζητήσουμε ἀπὸ τὴν Παναγία καὶ τοὺς Ἁγίους νὰ μᾶς κρατοῦν ἐδραιωμένους στὴν Ὁρθόδοξη πίστη. Ἄς παρακαλέσουμε νὰ φωτίζεται ὁ νοῦς μας ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ νὰ καθαρίζεται ἡ καρδιά μας ἀπὸ τὴν ἀγιαστικὴ του χάρη. Τὸν μὲν Χριστὸ «ὡς Θεὸν καὶ δεσπότην προσκυνοῦντες καὶ σέβοντες» τὴν Θεοτόκο δὲ καὶ τοὺς Ἁγίους «ὡς αὐτοῦ γνησίους θεράποντας τιμῶντες».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Ίερων Μητροπόλεων

Ό Σεβ. Λαρίσης κ. Ίγνάτιος με τις οικογένειες των ιερέων της Μητροπόλεως Λαρίσης κατά την έορταστική εκδήλωση της κοπής της βασιλόπιττας στις 2 Ιανουαρίου 2005.

Στιγμιότυπο από τον Άγιασμό των Ύδατων στην Ερμούπολη της Σύρου, 6 Ιανουαρίου 2005.

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου με τους ελάχιστους κατοίκους της ένορίας της «Όδηγητριάς» σε εκδήλωση στις 15 Ιανουαρίου 2005.

Πλήθος κόσμου παρακολουθεί τη λιτανεία του Ίερού Λειψάνου του Όσίου Άντωνίου του Νέου μετά την Ί. Πανήγυρη στη Βέροια στις 17 Ιανουαρίου 2005.

Όμάδα Κληρικών της Έκκλησίας της Ελλάδος κατά την επίσκεψή της στην Κύπρο από 11 ως 16 Ιανουαρίου 2005.

Τόν επί 35 χρόνια Γραμματέα της Μητροπόλεως τίμησε ό Σεβ. Νικαίας σε έορταστική εκδήλωση για τους έκπαιδευτικούς στις 30 Ιανουαρίου.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τεκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αρ. Συμβ. Αδειας
4036

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355